

Előzetési feltételek:

Szétküldéssel
helyben vagy vidékre postán:
Egy óra 40 kr.
Negyedévre 1 frt — kr.
Félévre 2 frt — kr.
Egész évre 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei
takarékpénztári épület), hova a hirdeté-
sek és az előzetes-díjak küldendők.

Egyes szám ára 10 kr.

HÉTFŐI

ÉRTESÍTŐ

TÁRSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos petisórért egyszer . . . 6 kr.
Háromszor és többször 4 kr.
Nyitlér 4 hasábos petisórért . . . 20 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés és
nyitlérért 30 kr.
Reklamok soronként 1 frt.

Szerkesztési Iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
takarékpénztári épület).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

TÁVIRATOK.

A krach.

Budapest, nov. 10. (A „H. É.” ered. táv.) A fővárosnak az a rétege, mely a tűzsdével valaminő összeköttetésben áll — és ez a réteg rendkívül nagy — folytonosan a tegnapi krach hatása alatt áll. Amint a hírek mondják, a legutóbbi napok alatt 30-40 millió forintnyi veszett el, és ezenkívül sok tekintélyes család és egész pusztult el. A támadt krach — mely egyes jó papirokban közel 100 frt esést is előidézett — annyival rettentőbb, mert alapjában véve semmi által igazolva nincsen: lévén a háborús hírek sokkal kevésbé komolyak, semhogy azoknak a nagy világ hitelt adhatna. Sokkal valószínű, hogy az ottomán bank fenyegető bukása adta meg az első lökést, a többi pedig nyilván ugy csinálták utána, akiknek ez érdekében állott. A mai tűzsdéjelentés ugyan így szól: „a vasárnapi magánforgalom teljesen üzletellen volt,“ de azért sokan halásztak eddig is a zavarosban. Azok, akik megtudják becsülni a papirokat a saját benső értékük szerint, meglehetősen vásárolnak, felhasználva a képtelenül alacsony árfolyamokat, dacára annak, hogy beavatoitak szerint nem lehetetlen, hogy a válság még az egész jövő hét folyamán tartani fog.

Letartóztatott szép asszony.

Budapest, nov. 11. (A „H. É.” ered. táv.) A rendőrség letartóztatta tegnap este Irinyi Zoltán volt rendőrfelügyelő feleségét, Orosz Jolánt. A letartóztatás oka az volt, hogy Orosz Jolának szintén része volt abban a postatakarékpénztári könyvecske-hamisításban, a mely miatt férjét az év elején elzárták. A rendőrség már férje letartóztatásakor gyanúsította a szép asszonyt, de mivel nem sikerült elég bizonyítékot felhozni ellene, szabad lábba hagyták. A nyomozást azonban tovább folytatták és ennek alapján sikerült elég bizonyítékot szereznii a szép asszony ellen, a ki Orosz Róza, Ormay Ida, Kovács Simonné, Horváth Gyuláné, Révész Lászlóné stb. nevek alatt körülbelül 7000 forintot vett fel több postahivatalnál.

Perczel Dezső arcképe.

Budapest, nov. 10. (A „H. É.” eredeti táv.) A belügyminiszterium tisztikara Latkóczy államtitkár kezdeményezésére elhatározta, hogy elkészíteti Perczel Dezső belügyminiszter arcképét a miniszterium számára. Az arcképet Balló Ede arckép festő festi. A leleplezést nagy ünnepélyvel kötik össze.

Tizennégyezer forintos lopás.

Budapest, nov. 10. (A „H. É.” ered. táv.) Tizennégyezer forintos lopás tettesét fogta el ma rendőrségünk. A tolvaj Köppel Ferenczné, szül. Jaracky Anna, a ki 1892-ben a megfigyelő osztályon volt mint takarítónő alkalmazva. Akkoriban decz. 3-án egy gazdagnak ismert öreg ur, Dörschmieg Jakab magánhivatalnok halt meg a megfigyelő osztályon, a hol ideiglenesen ápolták az elmezavaros embert. Halála után megjelent az örökös is, Dr. Dörschmieg Antal ügyvéd, az elhalt öreg ur unokaöccse, aki az örökséget jött felvenni. Legnagyobb bámulatára nem találtak az

elhaltat semmit. A rendőrség gyanuba fogta a takarítónőt, de ez tisztázni tudta magát. A takarítónő 1894. márczius elsején megvált szolgálatától és leutazott férjével Vichnye-Pecerénybe, a hol egymásután házat, földet kezdett vásárolni. Mivel a rendőrség folyton szemmel tartotta, feltűnt a nagy költsézés és mint gyanúsítottakat letartóztatta az asszonyt és férjét, akik ma bevallották, hogy tizennégyezer forintot loptak el az öreg urtól. — Hétfőn átadják őket az ügyészségnek.

Rettegő község.

Pozsony, nov. 20. (A „H. É.” ered. táv.) A közeli Főrév község lakói egy hét óta nem merik szemüket lehunyni, mert majdnem mindennap gyujtanak fel ismeretlen tettesek egy-egy házat, kazalt stb. Tegnapelőtt 3 helyen történt egyszerre tűz. A megriadt lakosság 400 frt-ot tűzött ki a tettes kézrekerítésére.

A hol Luegerre szavaznak.

Nagyszombat, nov. 10. (A „H. É.” ered. távirata.) A napokban történt meg a megyebizottsági tagok választása. Mind a négy bizottsági tag néppárti ember lett. Érdekes epizód is történt, nevezetesen valaki, mint hírlík »viccből«, Lueger dr.-ra, Bécs meg nem erősített polgármesterére adta szavazatát.

Szétmorzsolta a vonat.

Csorna, nov. 10. (A „H. É.” ered. táv.) Megrázó szerencsétlenség történt nálunk. Weisz Dávid mozdonyvezető az állomáson lebukott a vonatról és ugyanakkor a berobogó pozsonyi vonat kerekai alá került, a mely testét szétmorzsolta. A szerencsétlen embert 8 árva siratja.

Elfogott betörő-banda.

Holics, nov. 10. (A „H. É.” ered. távirata.) A csendőrség veszedelmes betörő-banda nyomára jutott. A banda négy tagját el is fogták, a kik hosszas vallatás után beismerték, hogy többek között júniusban elkövetett holicai postarablásnak és a szeniczei templomkifosztásnak ők a tettesei. A nép elkeseredésben meg akarta lyncheini a négy betörőt és csak a csendőrök nagy erőfeszítésének köszönhető, hogy nem történt bajuk.

Halálos szerencsétlenség.

Budapest, nov. 10. (A „Hétfői Értésítő” ered. táv.) Halálos kimeneteli baleset történt ma délután a fővárosban. Skrobák Ferenc gépész éles konyhakést hordott nadrágzsebében. Amint ma a kőbányai uton haza felé tartott, részeg fővel ütközött. A konyha kés bordái közé fúródott és halálosan megsebezte. A szerencsétlent a Rókus kórházba vitték, ahol két órai kínlódás után meghalt.

HIREK.

* **Miniszteri bucsu és beköszöntő.** Festetics Andor gróf, volt földmívelésügyi miniszter Biharvármegyéhez tegnap érkezett leiratában tudatta a törvényhatósággal, hogy ő Felsége a földmívelési tárca vezetése alól felmentette. Egyidejűleg érkezett utódja: Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter leirata is, mely szerint tárcája vezetését megkezdette.

* **Személyi hir.** Ifj. Rimler Károly rendőrkapitány ma rokonai látogatására Mosonmegyebe utazott. Péntekig marad távol.

* **Botrány a czirkuszban.** Vasárnap délután majdnem ember-halál történt a czirkuszban. A rendkívül érdekesnek jelzett előadásra az előkelő családok gyermekei is nagyszámban jelentek meg és gyönyörködtek a produkciókon jelentédkig, míg dummer Auguszt meg nem zavarta a kedélyes mulatságot. Egy embert számbőrbe bujtattott és a közönség mulattatására dresszírozta. A szellemes számár megengedte magának azt a halatlan buta merészséget, hogy a kis gyermekek közé rohant, azokat ölelgetni kezdte. Lett ebből olyan sikitás, jajgatás, kétségbeesés, hogy ha Faludi őrmester közbe nem lép, talán a gyonyverik az igazán számár embert a dummer Augusztal együtt. Egy szegény gyermek az ijedtségtől orosz betegséget kapott, a többi pedig csak nagy nehezen lehetett a félajulásokból megjuhászítani. T. czirkusz-direktor ur! Ügyeljen a programra és ne engedje meg, hogy tagjai ilyen büntetendő gondatlansággal halálra rémítsék gyermekeinket, akiket nyugodtan élvezni és nem rettegni küldünk drága belépti díjak mellett az ön czirkuszába! Együtt jelezzük, hogy a botrányos esetről a rendőrségnél is megtették a feljelentést.

* **Hivatalosan bezárt templom.** A nagyteleki-utcai izraelita templomot a rendőrség bezáratta, mert ugyanazon fedél alatt egy gyermek ragályos betegségben fekszik.

* **Katouai hírek.** Ma délelőtt 9 órakor pótsorozás lesz a régi városháza épületében. A közös hadseregnél f. hó 13. és 14-én, a honvédségnél 21. és 22-én pótszemlélet fognak tartani. Az 1875. évben született hadkötelesek sorshuzása 1896. február 2-án lesz.

* **Pénzügyi elnök választása.** A nagyváradai izraelita hitközség képviselő-testülete tegnap délelőtt 11 órakor ülést tartott, melyen dr. Döry Ferenczet egyhangulag pénzügyi elnökké választották. Az ülésnek más tárgya nem volt.

* **Álhir az igazságügyminiszter bukásáról.** Tegnap este szájról szájról kelt a szenzációs hír Nagyváradon, hogy Erdélyi Sándor igazságügyminiszternek a Polónyi ismert interpellációja folytán tárcájától meg kell válni, sőt már azt is erősítették, hogy benyújtotta lemondását. A hírt egy Budapestről érkezett fiatal ember terjesztette, ami azonban pusztá kombinációnak bizonyult.

* **Egy művész ismerősünk.** Kun László, az ifju czimbalom-művész, zeneszerző és énektanár, akit a nagyváradai közönség nálunk tartott hangversenyei után előnyösen ismer, a napolban a kolozsvári nemzeti színházhoz szerződött. Kivételes tehetsége, melynek híre már a zeneakadémia falai közül hatott ki hozzánk, a külföldi zene tanulmányozásában izmosult meg. Tanulmányútjának egy epizódja, a mikor Bayerutban Waggner Cozima asszony hangversenyén produkálta magát, eléggé tanuskodik fényes jövőjéről.

* **Párbaj — akadémikokkal.** Két fiatal ember akarta tegnap összemérni kardját, hogy a nézetük szerint meghibbant becsületet reperálja. El is kérétek a huszárkaszárnyában egy szobát erre a célra, a rendőrség is kivonult a vérontás színhelyére, de bizony K. és S. nem verekedhettek meg, mert — mint állítják — az utolsó pillanatban kiderült, hogy az egyik félnek nem lehet kardot adni a kezébe. A becsületbeli ügy tehát tárgyalás alá kerül és csak azután lesz a mérkőzés.

* **Megszűnt zárlat.** Tudvalevőleg Bihar-Püspöki községe a száj és körömfájás járványos fellépte miatt zár alá került. Miután a marhakereskedésre oly káros betegség megszűnt, tegnap Püspöki községét feloldták a zár alól.

* **Kárpáti Miklós hirdetése** van csatolva lapunk mai számához. A fiatal törekvő kereskedőt ajánljuk a közönség figyelmébe.

Zárlövészet.

— A sportpavillon felavatása. —

A László főherceg gyászos esete miatt elmaradt zárlövészetet tegnap tartotta meg a nagyvárad polgári lövészegylet, melynek eredménye a következő volt:

Kilőttek mély lövésekre 1140 jövést, körlovésekre 310.

Szeget lőttek: Mezey Mihály kettőt, ifj. Rimler Károly egyet.

Négyeseket lőttek: Mezey Mihály 15-öt, Hanzlián János 7-et, ifj. Rimler Károly 7-et, Des Echerolles Kruspér Sándor 3-at, ifj. Tóth Ferencz 2-öt, és Janky Antal egyet.

Díjakat nyertek mély lövésekre: Egyleti díjat Mezey Mihály, ifj. Rimler Károly és Hanzlián János. Tiszteletdíjat: Mezey Mihály 2-öt, ifj. Rimler Károly 2-öt, Hanzlián János 2-öt, ifj. Tóth Ferencz 2-öt, Des Echerolles Kruspér Sándor, Janky Antal egyet-egyet.

Körlovésekre: Egyleti díjat: Mezey Mihály és ifj. Rimler Károly. Tiszteletdíjat: Mezey Mihály, ifj. Rimler Károly, ifj. Tóth Ferencz, Janky Antal és Hanzlián János.

A zárlövészzel egyidejűleg a sport-pavillont is felavatták.

A tegnap esti multság volt az első, mely az új díszes csarnokban végbement.

A banketten negyvenen vettek részt.

Legelsőnek Des Echerolles Kruspér Sándor főlovászmester állott fel és poharát Ő Felsége a király és felséges családjának egészségére ültette. A nagy hatást keltett pohárköszöntőt a jelen voltak állva hallgatták meg és éljenekkel fogadták.

Janky József az egylet kintű vezérét: Des Echerolles Kruspér Sándor főlovászmestert, Mezey Mihály Des Echerolles Kruspér Károlyt ültette, aki kifogyhatlan az egylet megajándékozásában.

Des Echerolles Kruspér Sándor főlovászmester szép pohárköszöntőben emelte ki ezután a kertfelügyelőség buzgó működését és annak tagjait ültette.

Mezey Mihály a sport-pavillon felavatási ünnepélyén meg akar emlékezni azon férfiakról, akik annak létesítése érdekében annyit fáradoztak és ezek között kétségtelenül első helyen kell felemlíteni Des Echerolles Kruspér Sándort, akinek személyéhez fűződik a siker oroszlánrésze. Ezért az ő egészségére ülti poharát. Ugyanesek ültette Grünvald Heniket, mint a polgári lövészegylet legrégebbi tagját és Mocsáry Nándort, aki a Rhédey-kert átvételkor annyit fáradozott és sikerrel közreműködött az egylet érdekében.

A kintű vacsora, jó bor mellett a pohárkö-

szöntőket kísért éljenek elhangzása után a legkedélyesebb hangulatban a késő éjjeli órákig maradt együtt a társaság.

Törvényszék.

Márkus Lajos ügye a kir. táblán. Emleltve volt annak idején, hogy Márkus Lajos ügyvéd ellen, aki Nagyváradon egykor igen előkelő szerepet játszott, sikkasztás miatt feljelentést tettek és a kir. ügyész meg is vádolta őt. A kir. törvényszék az ügyész vádindítványát mellőzván, megszüntető végzést hozott. Az ügyész felebbezése folytán a kir. ítélőtábla a napokban foglalkozott Márkus ügyével és helybenhagyta a törvényszék megszüntető végzését.

Érdekes esküdtszéki tárgyalás. Mint a r a d i tudósítónk írja, a Varga Pál és társai ellen folyamatba tett bünpert az aradi törvényszék beszüntette és áttette a nagyváradai törvényszékhez, mint illetékes sajtó bírósághoz. Varga Pál és társait egy inkriminált »Magyarország jogtalan népéhez« című röpirat miatt fogták perbe és miután az aradi kir. törvényszék nem sajtóügyi kihágásnak, hanem az esküdtszék illetékessége alá tartozónak találta a bűncselekményt, a nagyváradai sajtóbíróság fog itélkezni és így nemsokára érdekes tárgyalásra lesz kilátása a nagyváradai közönségnek.

A görbedi váltohamisítás. Gróza Gábor és társai ügyében, a kiket több rendbeli váltohamisítás miatt még ez év nyarán perbe fogott a kir. ügyész, a napokban fejezték be a vizsgálatot. A végtárgyalás még nincs kitűzve, de valószínű, hogy a jövő hóban rá kerül a sor.

A mai tárgyalások. Ma délelőtt fogja a kir. törvényszék tárgyalni a következő érdekes bűntügyeket:

Beóthy Béla lopás; Bartos András és társai család; Elek János szándékos emberölés és Kohut József sikkasztás miatt kerülnek ma a bírák elé.

A vizsgálat adataiból következőképpen bő anyag áll egy a vád, mint a védelem rendelkezésére.

Ujságírás és a közönség.

Nagyvárad, nov. 9.

A „Hétfői Értesítő“ keletkezésével városunkban az ujságírás egy új szervet kapott, melylyel a közügyeknek ismét szolgálatokat lehet tenni.

De ezen lap életre kelte azt is mutatja, hogy a mi közönségünk műveltsége napról-napra előbbre halad, mert ma már kétségtelen, hogy a sajtó intenzivitása és elterjedése a közönség műveltségének hőmérője.

Mindenesetre nagyon örvendetes jelenség, hogy a magyar ujságírás ma olyan magaslaton áll, melyben a művelt külfölddel minden tekintetben kiállja a versenyt. A fővárosnak éppen úgy, mint a fokozottabb kulturával bíró nagyobb vidéki városoknak napi sajtója olyan, mely a csak nemrég mult évekhez képest rendkívüli előrehaladást mutat.

Hogy pedig ez így van, ez a sajtónak nagy érdeme és annak az eredménye, hogy a sajtó felismerve magas hivatását és azt, hogy a közvéleménynek hű kifejezője és a közönségnek — hogy úgy mondjuk — mindennapi szellemi tápláléka csak úgy lesz, ha távol minden alantosságtól magasabb álláspontból tárgyalja az eseményeket: ezen követelménynek eleget tesz.

Ugy a fővárosi, mint a nagyobb szabású vidéki ujságírásnál örömmel tapasztalhatjuk, hogy a közügyeket — akár politikai, társadalmi vagy más ügyekről, akár irodalmi vagy művészeti dolgokról van szó — miúdig az őket megillető, előkelő és magas álláspontból tárgyalják.

És ez helyesen és jól van így, mert azt mutatja, hogy az ujságírás nálunk a kezdet átmeneti és forrongó stádiumán már keresztül ment és a salakot kivette magából kiforrtta magát. Innen van, hogy most már az előrehaladott vidéki ujságírásban nem a nyiltterek a közönség érdeklődésének középpontjai és nem a nyilttéri nyilatkozatok a kultivált műfaj; hanem a közönség és az illető társadalom anyagi és szellemi szükségleteinek megfelelő ügyek tárgyalása tölti be a hírlapok hasábjait.

Lépésről-lépésre haladunk az ujságírás ideáljához és ha egyelőre a tökéletességig nem is mentünk el, hiszen ez csak kivételes, időhöz és emberekhez kötött lesz mindig, de közeledünk ahhoz, a mikor lát-

A „HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ“ TÁRCZÁJA.

„G y p.“

— A „Hétfői Értesítő“ eredeti tárczája. —
Írta: **Perényi Kelemen.**

Kicsiny termetű, babaszerű alkotása, mintha ó-francia pasteltől lemásolva, vagy Benvenuto Cellini vésője által volna teremtve a szép Martel de Janville, szül. de Mirabeau grófné, az egész művelt világ előtt »Gyp« álnév alatt ismeretes írónő. Bámulatra méltó páratlan termelő ereje, szindus költőisége, valamint elevensége, vidorsága és kimeríthetetlen ötletei által.

E legjobb korban levő asszony (36 éves), szép, kellemes és vonzó külsejű; mozgékony mint a higany; egy XVII. századbeli delnő benyomását teszi az emberre, a ki a régi keretből kilépve, a korunkbeli igényekhez és a legmodernebb áramlatokhoz alkalmazkodik.

A novellisták e hatalmas királynője a legszellemesebb asszonyok egyike; példásan házas és a legjobb anya, a mire ő maga is igen büszke és sokat tartó.

De Martel grófné valódi francia szellem; kimondhatatlan élelenség, elmésség és kecs jellemzi minden sorát.

Tizenöt éves irodalmi tevékenysége alatt annyi novellát írt, hogy — saját állítása szerint — azok számát megmondani nem képes. Mindennap, minden órában, majdnem szünet nélkül ír. A mit egyszer leírt, azt többé nem olvassa át s nem korrigálja soha. Titkára (nő) átveszi az óriási és karakterisztikus betűkkel telt íveket, s szétküldi szerkesz-

tőségekhez, ahol minden »Gyp«-től eredő munkán kapva-kapnak.

Most már minden művelt nemzet nyelvére számos műve van fordítva, azonban egy nyelv sem képes a művek eredeti értelmét úgy visszaadni, a mint azt a »francia szellem« tudja kifejezni.

A »La vie parisienne« és a »Gil Blas« ujságok által rendszeren s leggyakrabban kiadott és máshol is megjelenő »Gyp« novellákról alig hajlandó elhinni az olvasó, hogy azokat asszony írta.

Vannak köztük igen szárkasztikusok, sőt drasztikusok is; mindazonáltal a legélénkebb figyelemmel elolvashatjuk azokat, mivel a legsikamlósabb helyek stylja is elegáncziájával állandóan vonzza és lekötve tartja figyelmünket.

A főrendek és gazdag polgárok társadalmi életét festi a valódi tényállás szerint; gunyolja, ostorozza és nevetségessé teszi annak hibáit és fogyatkozásait. Mindezt oly könnyedén, élcezen, hogy az olvasó soha egy izetlenséget sem fődöz fel benne, s csak őszinte kacagásra fakadhat.

Ugyanílyenek a »Gyp« tollából eredő regények is. Általában véve irmodorához hasonlít a magyar vagy más irodalomban nem találhatni, mert ez a csodálatos irmodor magában Franciaországban is kivételes, egyéni, tout á fait á part.

A »Gyp«-féle párbeszédek a híres francia causeries legfinomabb mintaképei; minden egyes kifejezésében éles értelem, minden mondatban egy-egy élces gondolat rejlik.

Elbeszélései, mint »Ce que femme veut«, — »Un homme délicat«, — »Le monde á coté«, — »Petit Bob«, — La vertu de la baronne«, — »Plume et poil«, — »Sans voiles«, — »Elles et lui«, — »Autour de le mariage«, — »Autour de

la divorce«, — »Mademoiselle Loulou«, — »O province!«, — de különösen »le chaux de l'aveque« igazi gyöngyök, páratlanok a nyelv szépsége s a szikrázó élcezek tekintetében.

Hol keresi »Gyp« alapszméit, honnan meríti elbeszéléseinek tartalmát: megfeythetetlen titok nem kevésbbé, mint e nagy urinő demokratikus alakja, a ki a Bineau-köruton fekvő lakásának kis szalonjában oly megnyerő előzékenységgel fogad.

A szomorú emlékeztető Marie Antoinette királynőre nemcsakupán physikailag, hanem méltóságteljes magatartását tekintve is hasonlít.

Nyáron a kis grófné a tengerparti üdülőhelyeken, ugymint Cannes, Dieppe és St.-Sebastian furdővárosokban, — Wight szigetén, továbbá Svájcz kantonjaiban és a Como-tó mellett szeret mulatni.

Az őszi szezon beálltával, a midőn a »tout Paris« hazaérkezik, de Martel grófnő szalonjában minden második héten összeszokott gyűlni Párisnak egy születési, mint szellemi arisztokráciája.

E bizalmas kör neutrális szellemi gócpontot képez, ahol különböző pártok találkoznak, jóllehet a politika teljesen ki van zárva.

A minden tekintetben előkelő szalonban megjelenők igen kellemes órákat töltenek e jourokon, csodálva a bájos háziasszony szellemességeit és eredeti ötleteit.

Az a kis rózsabimbó...

— A „Hétfői Értesítő“ eredeti tárczája. —

Írta: **Nagy Lajos.**

A bíró mély csendben ül szobájában. Éppen azon gondolkodik, hogy a megsértett erkölcsi világrönd hogy kapjon minél nagyobb elégtételt.

jük, hogy a közügyeket igen gyakran milyen nemes szenvedélyvel és idealizmussal tárgyalják az újságok hasábjain, csak úgy mint a tudósok, költők és írók, az ő nagy, sokszor világraszóló műveikben azokat az eszméket, melyekért élni és küzdeni élethivatásukká tették.

Most már mindennapi látvány, hogy egy-egy újságíró egyik-másik eszméjét, a melylyel szíve-lelke egybeforrott, az újságok hasábjain napról-napra tárgyalja, mig nem a nagy közönséget meghódítva, azt meg is valósítja.

Pedig ezen esetek mindig gyakoriak voltak és még gyakoriabbak lesznek most, a mikor az újságírás már meglehetősen magas fokra emelkedett és az újságok a szegények kunyhóiba éppen úgy bejutnak mint a fejlődelmek palotáiba, ha a jó újságíró éppen úgy, mint a jó szónok, eszméiért igazán bensőleg tud hevülni és ezt az újságírásban a közönséggel meg tudja éreztetni; mert miként a szónoknál a hallgató azonnal észre fogja venni, hogy őszinte és igaz-e a hang, melyen beszél, úgy az újságírónál is azonnal észreveszi az olvasó közönség, hogy azt, a mit az újságíró ír, az író igazán és őszintén érezte és gondolta-e vagy nem.

Az újságírás tehát a közügyeknek szolgálatát csak akkor tud tenni, ha az újságíró és a közönség megérti egymást és ha az újságíró hű tolmácsa lesz a közönség érzületének és gondolkodásának; mert ha ez a kapocs nincs meg az újságíró és a közönség között: akkor reakció fog beállani ellene, jobb esetben pedig eldobja magától a lapot.

Sok kitűnő példa volt erre a közelmúltban . . .

Legyen tehát az újságírás mindig igaz és őszinte, tárgyaljon minden ügyet hévvel és szenvedélyvel és akkor csakugyan igaz lesz az, a mit Rákosi Jenő mondott itt a múlt hetekben, hogy a sajtó az ő óriási hatalmával egyrésztől viharokat és zendüléseket támaszt, másrésztől ledönti a hegyeket mint válaszfalakat országok és országok között és felszárítja a tengereket mint határvonalakat világrészek és világrészek között.

Dr. Komlós József.

Vizsgálja, mik azok a körülmények, melyek a tett elkövetésére behatással voltak.

Nyomor, szegénység.

Ezek figyelembe nem vehetők.

Azt mondják azok a nagy foliások is, melyek ott hevernek mélyeségek komoran mellette.

Nyomor, szegénység figyelembe nem vehetők, mert hisz akkor ennek révén vérben fürödhethetünk, és örökösen attól kellene remegnünk, hogy az égő zsarátnok mikor hull le házunk tetéjére.

Nyomor, szegénység nem indok. Ott a munka, ez a palladiuma mind a kettőnek, megment ez a nyomortól, megment ez a szegénységtől. Elhagyhat mindenki, de ez sem jó sorsban, sem balsorsban cserben nem hágy, vigasztal, kenyeret ad. Ehhez már csak te lehetsz hűtelen.

Ha pedig azért nem tudsz dolgozni, mert nincs jó kezűd, nincs jó lábaid, vagy nem látsz, vagy pedig a térdőd mondja fel a rendes szolgáltatott, ott a társadalom, segítsen rajtad. Van annak egy nagy codexe: humanitás a neve; ebben elő van írva, hogy hogyan kell az ilyenfajta szegénységet és nyomort orvosolni. Adj neki kenyeret.

De lopni, gyilkolni nem szabad senkinek. A ki lop, gyilkol, annak számára enyhítő körülmény nincs. Annak bünhődni kell. Ezt tanítja az a codex is, a hova a bűnök büntetése van beírva.

Azért van Justitiának bekötve a szeme, hogy ne lássa, ha ruhája rongyos, ne lássa, ha képén ott ül a szájalom, nehogy megindítsák szívét, és pallosát kiejtse kezéből.

Akárki akármicsoda indokból kövesse el a bűnt, az ő pallosának sújtani kell, hogy az igazság megsértése meg legyen torolva.

A bírónak nem szabad meglágyulni.

Milliók a füstben.

(Legújabb dohány-statisztika)

Magyarország 631 községében 9184 termelő 64.465 hold 103 □ öl területen az 1894. évben 34.381.162 klg dohányt termelt, ebből Biharmegyére 40 község, 131 termelő, 3709 hold 332 □ öl területtel 2.405.121 klg jut. Biharmegye az országban a termelés mennyiségére 5-ik helyen áll, az első Szabolcs 10.020.540 klgammal.

A dohánytermés átlagos jövedelme holdankint 95 frt 47 kr; Biharmegyében 111 frt 42 kr volt.

Külföldről behozatott nyers anyag 4.530.529 klg. 6.785.956 frt 63 kr értékben, falgártmány Ausztriából 14.062 klg 10,024 frt 10 kr értékben és teljes gyártmány 1.193.009 frt 90 kr értékben.

Elfogyasztottak:

Pipadohányt általánost 16.433.256 klg 19.177.633 frt értékben Külfölegest 226.471 klg. 1.814.209 frt értékben.

Szivart, belföldi általánost:

Regalita:	8.088.900 drb.
Trabucos:	15.027.570 "
Britanica:	31.005.900 "
Milares:	2.345.100 "
Panatellas:	464.650 "
Cuba E:	71.317.659 "
Portorico:	65.133.500 "
Virginiai:	35.957.150 "
Vevay:	442.900 "
Rövid virg.:	648.000 "
Külföldi vegyes:	231.877.600 "
Magyar:	7.602.367 "
Rövid magyar:	59.472.100 "

Összesen: 529.383.396 drb.

2.267.531 klg sulyban és 17.313.503 frt értékben.

Különleges szivar 15.032.791 drb 69.253 klg suly és 1.384.562 frt értékben került fogyasztásra.

Szivarka, belföldi.

Hungária:	1.131.750 drb
Stambul:	5.105.900 "
Szultán:	48.626.450 "
Hölgy:	83.342.550 "
Samsun:	11.700 "
Kalifa:	483.000 "
Herzegovinai:	122.589.550 "
Sport:	33.088.450 "
Jenidze:	44.978.250 "
Dráma:	46.455.200 "
Virginiai:	108.158.300 "
Magyar:	177.935.700 "

Összesen: 672.167.450 drb.

1.084.305 klg suly és 5.994.387 frt értékben.

Különleges 17.572.975 drb 23.800 klg suly és 443.122 frt értékben.

Burnót belföldi 328.370 klg 128.055 frt és külföldes 63.189 klg.

Az összes fogyasztás tehát 20.179.303 klg. 46.256.143 frt értékben.

Ezen rengeteg füstbe ment, óriási összegű pénzből átlag esik 1 emberre:

fejenként 31¹⁹/₁₀₀ drb vagyis 0¹¹/₁₀₀ klg szivar, 1 frt 07 kr értékben 39⁴⁶/₁₀₀ drb vagyis 0.08 klg, szivarka 0 frt 36 kr értékben 0⁹⁵/₁₀₀ klg pipadohány 1 frt 20 kr értékben.

Ezt a statisztikát lehetne még fűzni messze-messze, de mi nem tesszük. Kérösse ki belőle mindenki azt, ami érdekli.

Az ördög bibliája.

— Falra hányt borsó. —

Vannak szenvedélyek, melyek koronkint csaknem ellenállhatatlanul uralkodnak az embereken, mint bizonyos ragályos betegségek. Volt korszak, a mikor egész városok népét ragadta meg a vitustánc láza. Tánczolt mindenki az utcán, a köztéren, odahaza, míg kifáradva fel nem bukott, néha úgy, hogy fel sem kelt többé. Járványos betegség volt a táncz, mely ellen nem tudtak védekezni az öregek, a fiatalok, sőt még a gyermekek se.

A keresztes háborúk korszakában — amint a krónikáirók feljegyzik — a hitbuzgóság vitte oly tulzásba a lelkeket, hogy még gyöngye gyermekek is egész hadsereg számra indultak a hitetlenek ellen, vagyis inkább a szent-sir visszafoglalására. Természetesen: tömegestől veszték el. Betegség volt ez is, mint akár a kolera, mely időszakonkint végig pusztít az emberiségen.

Századunk vége szintén ismer egy különös betegséget, mely a társadalom minden rétegében elterjedt s ez a — játék-düh. Monte-Carlo, mint mondják, a föld egyik legszebb helye. Pompás játék-termei a világ minden részéből vonják a a játék-dühönczöket. Milliók forognak koczán naponkint. Hányszor olvassuk aztán egyik-másik kifosztotról, hogy megmaradt pár aranyán pistolyt vásárolt s golyót röpitett agyába!

A lóversenyeknél ott a totalizátor. Manapság már iskolás gyermekek is tartanak fogadást, rakják a totalizátort. A játék-düh terjed fent és alant egyiránt. Mindenki könnyű szerrel akar pénzhez jutni, mert a mai világ felfogása szerint a pénz minden; ez a szociális élet levegője. Hát jól van. A mai világ felfogása ellen nem kívánunk sorompóba lépni, csak azt óhajtánók, hogy a pénzt ki-ki munkájával szerezze meg és ne a vak Fortuna-kegyétől várja azt.

Mit mondjunk a kártyajátékról? Ez is veszedelmes, ragályos betegség. Nagyvárad-város egyik közelebbi közgyűlésén valamelyik városatya rámutatott, hogy nálunk hihetetlen mérvet öltött a haszard-kártyajáték. Valóságos bandák működnek itt-ott az ügyetlenebb, egyszerűbb emberek kiszákmányolására.

Az asszony újra nem szól semmit.

Tudja ő már az ilyen dolognak a végét s megnyugodva indul kifelé.

A mint az ajtó-kilincsre teszi a kezét, egyszer csak észébe jut valami, azzal tétovázva megáll, s hirtelen a bíró felé fordul.

Tekintetes bíró ur — és térdre rogyik — 2 hónapos gyermekem az éjjel óta nem táplálkozott és ha felkél, nincs, a ki megszoztatja.

A bíró reá néz — nem villog többé a megátalkodottság szemeiben, fakó pilláit fényvel vonják be a könyecseppek, melyek sűrűn peregnék alá, s orczáinak sáppadt színét sajtáságos piá váltja fel, minőt csak az anyai szeretet képes vetni a legzadabb kifejezésű arcra is, a bíró ingadozik, hisz az ő lelkének is fele ember, fele csak a bíró. Látja, hogy nem a daczoló bűnös, hanem a gyermekéért aggodó anya áll előtte.

De hát mit csináljon?

Azok a fekete betűk így parancsolják.

Ingadozik.

A bíró és az ember mozgásba hozzák nála az igazság mérlegét.

Egyik serpenyőben a bíró meztelen pallosával, másikban az ember. De a mérleg nyelve mindig csak a bíró felé hajlik, az ő pallosa mindig nehezebb, hiába szedi az ember magához az ő terheit: az inséges nyomort. Csak felebb marad ő.

Már-már a bíró részére akar dűlni a győzelem, midőn az embernek hirtelen észébe jut, hogy neki is van egy éppen olyan kis fiacskája és szinte meg előtt látja, amint mohón csucsorítja száját arra az édes tápra, melyet semmi más nem képes pótolni, s hallja, milyen keservesen sir, ha egy kicsit megtalálna késni.

Neki, mikor a bírói székben, ül azok a nagy foliások fekete betűi diktálnak.

A köny, a mely a szemekből pereg, hazug, nem a megbánás könye az; a szájalom, a mely az arcra kiül, csalárd utra vezet.

A bírónál a fődolog a hideg ész, mert ha egyszer érző szívére hallgatna, könnyen összekötözésbe jöhetne azokkal a nagy fekete betűkkel, és aztán bucsut mondhatna a bírói széknek is.

De im az ajtó nyilik.

Az őr egy asszonyt tuszkol be.

Látszik, hogy a nyomor mennyire megviselte. Csupa csont az egész s egyedül a bőr az, a mi neki az emberi ábrázatot megadja.

Ruhája is, ki tudja, mikor volt ruha, mert most már rongyfoszlányokban sir le róla. Szemei villognak, kilátszik belőlük, hogy testestől-lelkestől a kommunizmus barátja.

Nos hát mi történt azzal az asszonnyal? — szólítja meg a bíró az őrt.

Lopott tekintetes bíró ur és rajtakaptuk, a kötője alól vettük ki a lopott tyukokat.

Nos?

Hallja? s az asszonyra néz.

Az asszony nem szól semmit csak daczos tekintettel néz vissza, mintegy azzal mondva: tehetek én arról, hogy szegény vagyok.

Hát miért tette ezt?

Arra sem szól semmit.

Hogy hívják?

Hol lakik?

Nem ismeri senki. A lakása pedig egyszer itt, egyszer a másik ismerősénél, a melyik éppen kegyelemből megszánja.

Hát itt marad.

Legyen esze, ne hagyja magát — mondja az egyéni szabadság feltétlen barátja.

Tegye kötelességét a rendszet — mondjuk mi, kik a kártyaspillerek ravaszágától és ügyes kezétől mégis csak megszeretnők menteni a balekot, az ügyetlent, a jóhiszeműt.

Az ördög bibliája soha nem örvendett talán oly általános forgatásnak, mint mostanában. A kaszinók, társaskörök — még a legszolidabbak is — jövedelmük lényeges forrását a kártyából nyerik. Ha másképpen nem tudnók, ez maga elárulná, hogy a kártyajáték nagy mérveket öltött mindenfelé. Különben tisztességes férfiak, sőt igen jó barátok utaznak egymás zsebére.

Nem a szolid társas kártyajáték ellen szólunk, mely végre is kellő határok között a napi munkában kifáradt léleknek kellemes szórakozást nyújthat, hanem a házard kártyajáték ellen, melyet gyakran olyanok kultiválnak, akiknek erszényük, családjuk nagyon megérzi, ha a szerencse ellenök fordul.

Sok családi szerencsétlenség, sok köny, sok sikasztás, sok elhibázott élet emléke tapad azokhoz a lapokhoz, a miket kollektiv-czímmel ördög-bibliájának szoktunk nevezni.

Egyébiránt a kártyajáték-szenvedély, míg egyrészt a folytonos üléssel a test fizikumát teszi tönkre, másrészt a folytonos izgatottsággal a lelket teszi beteggé, eltekintve az esetleges anyagi veszteségtől.

Jó módjával kezelni tehát a kártyát — ha már nemes szórakozás nem kell — nehogy szerencsete szenvedélyünké váljék. **S—Kiz.**

A festék és pipere alól.

— Apró képek. —

Lusta, nem akar dolgozni; azért nem tud boldogulni. Ép, egészséges ember és nem restelli, hogy a könyörület nevében egy-egy krajczárral megajándékozzák...

Hogy öltözködik. Azt hinné az ember, legalább is pár száz ezer forint érő vagyona van. Neki mindenütt ott kell lenni, ahol mulatnak, ahol reprezentálni kell és biztos forrásból állítják, hogy fülig adós; a multkor is visszautasították a váltóját, pedig csak száz forint értékű volt.

Henczeg...

Az olyan ember, aki csak magának; meg a családjának él, lehet ugyan tiszteltreméltó, de ne arrogálja magának a közbecsülést, mert abban rejlik a legnagyobb önzés, ha emberbarátaink jóvoltáért a közügyekben nem fáradozunk...

Mit akar az az uri ember?

Ó akarja vezetni a várost, a megyét? Nála nélkül nem történhetik semmi a közéletben. Még megérjük, hogy megválasztatja magát képviselőnek.

Az ember gyorsan magához veszi azt a pólyába takart kis rózsabimbót és nehezebbé válik vele, mint a biró minden pallosával együtt. Ez csak ámulva néz, hogy a serpenyője inogni kezd, s egyszer csak vele együtt felszökik.

Az ember győzött.

Az a kis rózsabimbó...

Ki hitte volna, hogy nehezebb legyen a nehéz pallosnál?

— Tudja mit? Menjen haza a kis gyermekhez, azután jöjjön vissza.

Hát hogy ha ez az asszony az alatt megszökik és többet vissza sem kerül?...

Akkor aztán a birónak is azt mondják, menjen onnan — haza.

Mit törődik ő most ezzel?

Mit törődik ő most azokkal a fekete betűkkel, mikor ő csak egyre annak az éhes kis gyerekeknek a sírását hallja és az ő kis rózsabimbóját látja szeméi előtt.

November.

— A „Hétfoi Értesítő” eredeti tárczája. —

Írta: **Sztarill János.**

A természet elindult téli nyugovóra...

Nem zeng, nem csattog a madár-dal, nálunk most nem száll a fecske, nem gázol a gólya, nem sütkérezik a kényes daru, nem m. rülnek a vízbe az ibicsek, a vad kacsák nem hápognak, a vad ludak sem gágognak, csak a veréb maradt nálunk, velünk.

Hiába keresed a kedves verőfényt, a napnak bájos keltét, alkonyodását, a pajzán esti szellő barátja s a simulását, öleléseit, a cser-

Nincs kizárva; a stréberek rendszerint szerencsések is...

Milyen remek háztartás. Milyen kedves, kedélyes család. Termeikben naponta találkoznak a város legintelligensebb és legelőkelőbb egyéniségei: ez aztán a földi boldogság, a földi paradicsom. De meg is érdemlik; a család minden egyes tagja szelemes, nemes, finom, kedves. A házi gazda meg éppen elragadó, cukros ember...

Lehetetlen... az utcán lőtte magát agyon; a bonczházba szállították. Különben előre lehetett gondolni, hogy ilyen szomorú vége lesz annak az esztelen dorbézolásnak, hejehujának. Az a család már azt sem tudta, hogy a földön járjon-e, vagy egyenesen fölrepüljön az égbe. Osztrigákat kellett ozzonázni, drágábbnál-drágább, fejedelmi berendezések és »putz« nélkül nem is lehetett volna élni a világon. Én ugyan sokszor voltam náluk; nem mondom, hogy nem jól találtam magamat körükben, de mindig megbotrántkoztam a pazarlásukon. Cseppet sem sajnálom őket...

Drága, aranyos barátom. Neheztelek rád, hogy ilyen ritkán látogatsz el hozzánk. Épen azon gondolkodtam ma, hogy nem haragszol-e valamért. Remélem, te is eljössz a sétahangversenyre, ott majd cseveghetünk arról, amit csak nekünk szabad tudnunk...

Kiállhatatlan az a Vera. Egész estig itt ült a nyakamon. Untatott haláláig az ő ostoba tereferéivel. Bizony jobb lenne, ha ismerne magát. Én nem is tudom, mit köti magát a nyakamra. Mintha hozzám való volna. Két szobás lakást tart és betolakodik az én társaságomba. Szeretném neki mutatni vagy mondani, hogy ő csak olyan kis hivatalnoknék, vagy szegényebb ügyvédnek társaságát keresse, de csak nem lehetek hozzá ennyire udvariatlan...

Biró előtt áll. Figyelmeztetem az eskü szentiségére. Igaz vallomást tegyen. — Legjobb hitem és lelkiismeretem szerint esküszöm...

Az az ember hamisan esküdött tekintetes kir. törvényszék. Mikor az esetenél jelen volt, részeg volt mint a csap. Tessék felakasztatni...

Jöjjön szavazni. Micsoda ember maga, hogy visszahúzódik legszebb polgári jogának gyakorlásától. Ha aztán a dolgok nem jól mennek a polgár érdekeit megnyirbálják, akkor tudnak panaszkodni, jajveszékélni, de ilyenkor a saját érdekükben sem tesznek semmit...

Majd megtanítom én azt a haszontalan frátert. Ellenünk voksolt, ha éhen hal sem adunk neki munkát... Azt az embert ki kell zárni mindenünne. Hisz az a mi érdekünk ellen merészelt állást foglalni. Lehetetlenné kell tenni minden vonalon...

melynek csalogató csevegését, a patak hivatató csacsogását, locsogását. Nincsenek; a természet hidege, a táj hervadása számunkra most kellemetlené teszi azokat mind.

Mezei virágok nem nyílnak; ápolt virágainknak is a zárt falak között hiányzik nyári mosolygása, illata sem oly gazdag, mámorító, mint volt előbb, a kkor, midőn az ég tekintett, — és a csillagok ragyogtak le rájuk künn a szabadban, hol játszhatott velük a szellő és harmatepp is képződhetett kelyhükön.

A természetet zöldre halálra sápadt; fálnak koronája nincs; komoran bug-zug száraz galyak között a szélroham; a földön a sárgult faleveleket üzi, kergeti, majd csomóba szedi, megszórtja a szél.

Véka eső, köből sár! Ideje jött ennek. Felhők boronganak majd mindig és sűrűn fön a léghen, elfödik az eget és hull a lomha eső alá, kissé megáll, de újra kezdi és folyton hallod, hogy a földön a sárgult leveleket mint kopogtatják az esőcseppek.

Hire-hamva sincs a szürke pornak; az esőtől feketélik az aszfalt, fénylik a koczka-kó járda, a félreeső utak lágyak és azokon sűrűn kell kerülgetned a vitzócsákat. Nyirkosság, nedvesség van folyton a léghen; a mezőségen a folytonos esőzéstől megtelve vannak az árkok, a gödörök vízzel, — a posvány-gőzzel telített levegőt behordozza a szélroham a városba is, hol az betegségnek lesz okozója, daczára hogy van jó víz a rossz víz-vezetékben. Majd a ködnek óriás tömege jó elő és ereszkedik le a földre, utjában a köd hegynek akad, megáll, tartalék uszálytömege pedig hátul a városba szállá-

Ezer és ezerféle változatban nap mint nap ilyen és ehhez hasonló ellentétek. Szegény ember, aki mégis csak rá vagy utalva arra a társadalomra, amely felemel vagy letapos, ugyancsak okos módon kell viselkedned, hogy agyon ne irigyeljenek, vagy agyon ne tapossanak.

És ez a társadalomnak nevezett chaosz hogy ki tudja magát festeni az ünnepélyes napokra, amikor országnak, világnak kell bemutatkozni.

Az a festék, az a pipere eltakarja a mindennapi élet szennyest és azt hiszik a távolban, hogy milyen egészséges, milyen viruló szép — a társadalom.

Sarkadi Ignác.

Biharmegyei vásárnapotár.

Heti vásárok.

Álmosd, szerdán.
Baránd, kedden.
Beél, szerdán.
Belényes, csütörtök.
B.-Ujfalu, csütörtök.
B.-Füspöki.
B.-Böszörmény, csütörtök.
Cséffa, csütörtök.
Csökmő, szombat.
Derecske, csütörtök.
Dőszeg, szerda.
Étesd, csütörtök.
Ermiályfalva, csütörtök.
Fekete'ó, hétfő.
Féltgyháza, csütörtök.
Hajdu-ágos, szombat.
Henozida, szerdán.
M.-Kereszties, szerdán.
Kis-Marja, hétfő.
Kömáli, péntek.
Kötégyán, hétfő.

M.-Cséke, szerdán.
Margitta, pénteken.
Micske, csütörtök.
N.-Bajom, pénteken.
N.-Báród, hétfő.
N.-Léta, csütörtökön.
N.-Szalonta, pénteken.
N.-Várad, kedd és péntek.
Ókány, szerda.
Ókrős, kedd.
Piskót, szerda.
Sarkad, csütörtök.
Szalárd, szerda.
Szent-labb, hétfő.
Székelyhid, péntek.
Széplak, kedd.
Tenke, hétfő.
M.-Telegd, péntek.
Torda, hétfő.
Zsáko, szerda.
Vaskóh, szombat.

Országos vásárok novemberben:

Margitta nov. 11. — Nagy-Báród november 11. — Nagy-szalonta nov. 15, 16. — Székelyhid november 28. és 29.

Megint a járványról.

Nagyvárad, nov. 9.

A vörhenyjárvány okozta aggodás még mindig lidércnyomásként nehezedik minden szülő lelkére, még mindig sok a riktó vörös színű lappal be ragasztott kapu, még mindig gyakran szólal meg a temetést kísérő búz harangszó. Uj meg uj fájdalom fakad városzerte; a panique általános.

Hol a csodatevő balzsam, mely egyszerre megszüntessen bánatot és aggodalmat, egészséges gyermekeinket pedig az ellenállás sérthetetlen vértjével fegyverezzen föl?

Sajnos, ilyen universalis szer még nincsen fölfedezve. A bánatot legföljebb az idő jótékony keze gyógyíthatja meg; sem a logica érveivel, sem a részvét könyjével azt hirtelen be nem hegesztethetjük.

De vonjuk le a járványokozta szomorú képü

solja be magát, hol minden tért elfoglal, minden-hová lecsapódik: a házfalakra, a gázlámpákra, ablakokra, az ajtók kilincseire, még a tudó re is és vizenyős lesz tőle minden. Majd végre felszáll a köd, de mint eső, csakhamar ismét alá: a földre jut. Szél is támad, ha kicsi, ha nagy is, de hűvös; nem tetszik most neked, ha a szél füttyöl, ha zug, dörömböl; nem jól esik most, ha megismogatja, verdesi arcodat; kellemetlen a koma.

Mindezekhez megérkezik végre a nátha is, a téli-influenzáknak impresszáriója.

Ember, állat be-be húzódik, szokik a télhez előre minden, és mindenki. A könnyű, szellős ruhát melegebb váltja fel, (de nem ám az igazi szegénynek), az ölbe való kisdédnek is, ha fiu, ha leány, kendővel kell bekötöni fejét. A jószág is akolba, jászolhoz szorul; a ürge egér beszökik fedél alá, hol kamrában, padláson foghegyre valót is talál; a tücsök-rovar is elbuvik a pítvarban és itt hangoztatja kiáltását, maga a házőrző eb most a küszöbnél hever, honnét majd télen egészen behúzódni is fog.

Most a kellemetlen, ostoba idő ólomsúlyként nehezedik az embernek testére, lelkére, mert a természet haldokol, a haldoklás pedig elremitőbb, mint maga a halál és halálnak utána. Hervadás, lehullás itt, enyészet ott. Talán azért jutott a halottak napja is a novembernek; a halottak napja, melynek előestéjén az utolsó virágokkal, a megmaradt zöld levelekkel megkoszorúzzák a sírhalmokat és tüzcillagok gyulnak a sírokon a keresztet, a fejfák körül...

November hó, télnak kapuja, ha van is néha benned napsugár, olykor csillag-ragyogás, te bus, komor és csunya vagy.

jövendő időkre a consequentiákat, amiként az gondolkodó társadalomtól elvárható.

Mert tekintünk körül, miképen igyekszik ma a hatóság és társadalom a járvány terjedése ellen védekezni?

Főszerepe jut — igen helyesen — az izolálásnak, vagyis a beteg elkülönítésének akár saját lakásán, akár a járványkórházban és a desinfiálásnak.

Kitört járvány esetén a higiéniának ez a két leghatalmasabb fegyvere. S ezeknek pontos keresztülvitele ugyszólván abszolút biztossággal akadályozza meg a járvány terjedését.

Csak hogy mindnyájan tudjuk, hogy ezen intézkedések — sajnos — a gyakorlati életben a kívánt eredménnyel nem vihetők keresztül. E lapok mult heti számában Edelmann dr. részletesen kifejtette azon momentumokat, melyek a teljes izolálást a való életben illusoriussá teszik. Részben a kételkedő vagy tudatlan szülők okai ezen mulasztásnak, de a másik ok a körülmények megváltozhatatlanságában fekszik.

A mi pedig a desinfiálás iránti, úgy erre nézve a tudomány minden kétséget kizáró módon bebizonyította, hogy bizonyos eljárásokkal — vegyszerekkel, minők a carbol, sublimát stb. vagy magas hővel — a fertőző betegséget okozó apró lények, a baktériumok, teljes biztossággal megölnek. Ez a törvény nem pusztán theoreticus értékű, évek hosszú során keresztül már a gyakorlatban is kiállotta a tűzpróbát. Az orvos fertőzőtt műszereit, kezeit képes egész bizonyosan fertőtleníteni.

Járványos megbetegedések esetében is számtalanszor aratta már sikereit a fertőtlenítési eljárás, ha alaposan volt keresztülvihető. S itt kerülünk megint süppedékes talajra. A lakások falai és padlója, a butorok, szőnyegek a beteggel érintkezésben állott tárgyak, ruhaneműk, az ápoló személyzet ruházata mind-mind fertőtlenítendő. A hatóság megteszi a magáét, az illetékes factorok szinte száz kézzel dolgoznak, de mit ér mindez, ha jóakarattal és működésük itt is hajótörést szenved az emberek többségének babonáján, hogy ne mondjam: roszakaratán, indolentiáján és tudatlanságán! Aztán nem kicsinylendő ekként nagyon sok helyen szerepel a szegénység. Ugy, hogy bármennyire lelkesedjem is a fertőtlenítés haszná főlött, gyakorlati kivételében hiányosnak találok a fertőtlenített okoknál fogva.

A rendelkezésünkre álló két hatalmas fegyverrel tehát csak guerrillaharcot folytathatunk a járvány ellen; döntő ütközetben ezen eljárásokkal nem igen fogjuk megsemmisíthetni az amugy is láthatatlan és alattomos ellenséget.

Jogosan kérdezheti ezek után a laikus a tudományt: Mivel vagytok tehát olyan nagyra tudományokkal, s mivel tudtok ti többet, mint mi?

Igaz, az orvosi tudomány, mint a véges emberi elme terméke, nem képes minden problémát megfejteni, — annyi azonban csak concedálható, hogy annak mivelői többet tudnak a szakon kívül állóknál.

Önkénytelenül kerül itt tollamba a híres Scheuthauer professornak egy országos érdekű esemény alkalmával tett azon kijelentése, hogy: orvosi dolgokban 1000 laikus 1000 nulla.

Ne vegye ezt senki se zokon, végre nem szégyen, ha valaki nem orvos. De annak a nagytudósának aligha nincs igaza. A laikus oly dolgokért lelkesedik (orvosiatok értek), melyekért nem igen érdemes felbuzdulni, s a lényeges iránt érzéketlen marad. Cholera idején cseppekért esd, a vörhenynél lakását itt-ott meglocsolja a carbolvízzel, gondolván, hogy a baktériumok ezeket a helyeket öngyilkossági szándékkal csapatostul felkeresik. Nem látja be rövidlátó szemével, hogy amire olyan nagy súlyt helyez, tulajdonképpen kicsinyes, hogy úgy a kolera, mint a vörheny és általában minden járvány ellen sokkal hatalmasabb eszközzel rendelkezik a tudomány, melyekkel szemben az ő óhajaik eltörpülnek, s ez: a köztisztaság.

Ezzel a fegyverrel aztán a siker biztos reményében lehet a küzdelmet fölvenni a járvánnyal szemben, amint azt világszerte minden hygienicus tanítja s amint azt egy közelebbi cikkében Kornstein dr. is előterbe állította.

Járvány idején a laikus közönség még némi érdeklődést tanúsít ily tanokkal szemben, vérvé azonban ekkor sem válik, de járványmentes időszakban, midőn családi boldogságának egét a járvány egyetlen báránnyal felhőcskéje sem borítja el, ilyen eszmék iránt érzéketlennek mutatkozik, s ha lát ilyenkor néhány, a közegészségügyért fáradó szakembert, szinte szánakozólag kíséri vergődésű

ket, melyeknek mozgó eszméi idegenek előtte, holott pedig az ő érdekükben történik minden.

A köztisztaság fogalmát a laikus közönség csak látszólag ismeri, annak kihatását a közegészségügyre még kevésbé érti. Itt nem lehet helye e kérdésnek tudományos pertraktálására, csak egy tényezőt emelek ki a sok közül: a talajfertőzést. Városunk talaja keresztül van itatva rothadó szerves anyagok által, ennek következtében e talaj valóságos melegágya a baktériumoknak. Csak egyetlen baktériumot kell behurcolni az ilyen talajra, s az buja tenyésztel járvánnyá növi ki magát.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a városok közegészségügyi viszonyai oly arányban javulnak, aminőben előrehalad azokban a köztisztaság. Legyen elég utalnom London példájára. Ez a városcolossus 4 milliónál több lakóval évtizedek óta nem látta a kolerát falai között, s általában a legegészségesebb a világ összes nagy városai között. De ez nem volt mindig úgy. E század elején csak oly siralmas viszonyok uralkodtak ott is, mint Európa többi városaiban. De idejekorán ébredt öntudatra a józan, praktikus angol ész, s évtizedeken keresztül munkálkodott közegészségügyének előbbrevitelén, úgy hogy e tekintetben is a világ mintaképe London s illetoleg egész Anglia.

Béke idején készülünk a háborúra.

Csak csoda menthet meg az enyészettől egy nemzetet, ha nem fejleszt idejekorán haderejét.

Mit kezdhünk egy nyakunkba szakadt járvánnyal, ha leghathatósabb fegyverünket rozsdá marja? Idejében kell a baj orvoslásához látnunk s a köztisztaság fejlesztésével láthatatlan ellenségünk től a megélhetés feltételeit megvonni. A köztisztaság tökélye, orvosi értelemben, nem érhető el rövid hónapok vagy évek alatt, azt csak hosszú időnek fáradságos munkájával fejleszhetjük oda, hol a járvány többé nem tud gyökeret verni. Akkor járvány idején nem leszünk kénytelenek összevissza kapkodni, megtámadni a tudományt tehetlenségért, füstölni, carbol-illatot terjeszteni. Csak tessék követni a tudományt, nagyon egyszerű alakban nyújt igen sokszor ott is gileádi balsamot, hol azt a laikus nem is reményli, vagy melyet magától eltaszít, mert az nagyon igénytelennek látszik. A közönségnek pedig a mysticus imponál.

Dr. Grósz Menyhért.

Igazmondás.

— Ezért tán nem török be a fejünket. —

Közönséges tévedése az embereknek azt hinni, hogy bármi uton is emelkedtek, már nagyobbak is lettek. A gyermek falában magasabb ugyan, de jóval gyengébb. Így, ki polgári helyzetéből kiemelkedik s a magasabb rangok közé tolakodik, fent és lent guny tárgya lesz; rendszeren tönkre teszi magát s esztelennek tartják. A hiúság egyik köznap betege az embernek. Ha a hiúság valaha boldogított egyént — ugymond egy mély észlelő — úgy az bizonyosan bolond volt.

Ne higgyetek azoknak, kik azt mondják: hogy csak bizonyos vallásnak — dogmák — üdvözíthetnek. A dogmákat a rossz szellem, az emberiség nagy ellensége gondolta ki, hogy őket testvérieségüktől fossza meg. A szertartások különböznek, az erény mindenütt ugyanaz. A ritusz szűz, a morál egyesít. Az az ember, ez az isten műve.

Az emberek mind bálványimádók, két kézzel veszik le az aranyborjú előtt kalapjukat. Minden földig hajol előtte s a műveltség is zsoldjában van. Mindenki árulja neki lelkiismeretét. Ha aranyat szórnak, az ember-faj azonnal legörnyed, hogy fel-szedje a sárból. Lábrugást adhatunk ekkor neki s mosolyogva fogja megköszönni.

Az emberek a gazdagságot becstülük legtöbbször; azért minden áron csak gazdagok akarnak lenni. Ki elég bátor élte czéljául egyebet tűzni ki, az közsajnálkozás tárgya, mint az ép nyaku ember a golyvások között.

DR. ADORJÁN ÁRMIN

ügyvédi irodáját

november 15-ikén

a Szent László-téren levő Diamandiházba (emeleti bejárat „Zöldfa“-utcán) helyezi át.

Mit kíván a dignitás?

— Egy alispánról. —

A gimnázium második osztályába járó kis diák így fordítaná le ezt a szót: méltóság. Nem mer-ném ráfogni, hogy jól van fordítva. Méltóság, nagyméltóság, szóval: cím dolgában felségesen állunk, a hármás bérc és négy folyam környékén, hanem azért az igazi méltóság kezd erősen kivesszni közéletünkéből, ha ugyan már egészen ki nem veszett.

De hát mi is valójában az a dignitás?

A feltett kérdésre ha csak úgy nem felelek, mint az egyszeri baka-káplár az ujoncznak azzal a közismert Kirchenparadéval.

Hát dignitás annyi mint — dignitás. Nem magyarázni kell azt, hanem gyakorolni, élni tudni vele.

Amint ez ki fog tűnni az alábbi sorokból is.

Miskolczi Lajos híres alispánja volt Biharországnak három ízben is. Viselte e diszes állás előnyeit, terheit 1848-ban, azután a 60-as évek elején, majd 1878-tól kezdve néhány évig, a mikor előbb Szilágy megye, később Hajdumegye főispánja lett.

Miskolczi Lajos — aki pár évvel ezelőtt hunyt el szülőföldén, Álmosdon, erős fejű, erős kezű ember volt a szó teljes értelmében. Kora ifjúságától kezdve a közpályán működött s mint antik jellemet ismerték. Azok közül a régi jó táblabírák közül való volt ő is, akik az alkotmányos élet emlőin növekedvén, az alkotmányos kormányzás minden csinyja-binyját tudták s bármilyen körülmények között határozottan állták meg helyüket.

A fiatal emberek, kik keze alatt szolgálták tekintetes, nemes Biharvármegyét, mondhatom — kintinó iskolát végeztek, mert az öreg ur megtanította őket saját fejükkel gondolkodni és saját lábukon járni. Akik ismerték, azt mondják: volt benne valami érdesség, akadályt nem ismerő akarat, bizonyos vastaggyakuság, melyet kálvínista-vonásnak szeretnek sokan tartani.

Az igaz, hogy Miskolczi Lajos kálvínista volt, még pedig erős kálvínista, olyan, aki némi elfogultságot nem képes leküzdeni más vallásfekezettükkal szemben.

Sal Ferencz, Nagyvárad mostani polgármestere, mint megyei aljegyző, tökéletesen megnyerte ennek a szigorú alispánnak a kegyét. Rövid idő alatt a közigazgatás minden ágánál alkalmazta a fiatal aljegyzőt. A mint egyik ágban otthonos lett, rögtön kirendelte egy másikba.

Történt, hogy utóljára a bűnügyi osztályhoz tette át.

A fiatal ember szó nélkül ment, mert hát az ellenmondást nem tűrő alispán azt parancsolta.

Másnap azonban beállít a főnökhöz.

— Nos, öcsém, mi a baj?

— Kedves Lajos bácsi, egy kis utbaigazítást kérnék arra nézve, hogyan készítem a bűnügyi tárgyalások jegyzőkönyvét.

Az öreg ur szigorúan hivatalos arcot vág, keményen végig nézi a kérdezőt:

— Tekintetes aljegyző ur! Menjen le a levéltárba, kerestessen ki egy tárgyalási jegyzőkönyvet, tanulmányozza át s ha azután sem tudja megcsinálni, a mi kell — köszönjön le.

Ime egy kis dignitás.

Sal Ferencz már régen élvezte az öreg alispán kiváló kegyeit, mikor egyszer arra került a sor, hogy ez megkérdezte tőle:

— Miféle vallásu kedves uram-öcsém?

— Igazhitű katolikus.

— Hm. hm. No ezt soha sem hittem volna.

Én azt gondoltam kálvínista.

— Hát kedves Lajos bácsi, ha szabad viszont kérdeznem, kinek a követője?

— Kálvint követem öcsém. Erős kálvínista vagyok. Hát nem tudta?

Másnap, ahogy ez a szóváltás történt, éppen Urnapja volt, amit tudvalevőleg a katolikus egyház diszes körmenettel szokott ünnepelni.

Miskolczi Lajos, diszmagyarba öltözve, kardosan, illő komolysággal ott volt azok között, akik a körmenet alkalmával ünnepélyes harangzugás, ájtatos hívők ajkáról felzengő ének mellett vitték a baldachint, mely alatt teljes ornátusban a főpap lépkedett.

Midőn e jelenet után Sal Ferencz találkozott az öreg alispánnal, meg nem állhatta, hogy ne kérdezze tőle:

— Ha olyan erős kálvínista Lajos bácsi, miért vitte pár nap előtt a baldachint?

— Ahoz, öcsém, te úgy látom, nem értesz. Hát, hogy megértsed, megmondom igen röviden: azért vittem, mert azt úgy kívánja a dignitás. Érted már most?

— Igenis értem?

Hát hiszen akármilyen vallásnak legyünk is, csak pozitív hit lakozzék bennünk, miután az egy akol és egy pásztor a beláthatlan idő méhében rejlik és tartjuk a dignitásnak minden vallás iránt tisztelettel lenni, még ha azt szeretnénk is, hogy az egész világ a mi hitvallásunkat kövesse.

Rácz Mihály.

Dr. Heiman József
fogorvos 3-0
lakik: November 1-től,
Fő-utca, gróf Bethlen-ház, a volt kaszinó helyiségében
az apácák zárdájával szemben.

Miniszeri döntvények.

— Amik a közönséget érdeklik. —

Anyakönyvi-, házassági ügyek. A születésnők kötelesek minden születést, amelynél segédkeztek, az állami anyakönyvvezetőnél 24 óra alatt bejelenteni (Belügyminiszter 89377—1895. sz.)

Az állami anyakönyvbe 1895. évi október hó 1-jét előzőleg — tekintet nélkül az előző évek számára — történt, de eddig még nem anyakönyvezett születések, házasságok bejelentendők, utólag anyakönyvelendők. (B. m. 87488—1895. sz.)

Az állami anyakönyvbe a nazaréus, a baptista vallás be nem jegyezhető (B. m. 85694—1895. sz.)

A házassági kihirdetés alul felmentést megadni a z o n törvényhatóság első tisztviselője jogosult, a melynek területén van a kihirdetés eszközésére illetékes anyakönyvvezető, a kihirdetésre illetékes két anyakönyvvezető és a hirdetés alul felmentésre jogosult két törvényhatósági első tisztviselő között a felek szabadon választhatnak. A születési bizonyítvány felmutatása alól az anyakönyvvezető a házassági feleket felmentheti, ha előtte az igazolandó körülmény közvetlenül ismeretes, vagy hitelt érdemlő egyéb módon igazolva van. (B. m. 86966—95. sz.)

A kihirdetés alól felmentést adni csak a törvényhatóság első tisztviselője jogosított, de nem köteles, a felmentésért semminemű díj nem szedhető. (B. m. 85698—1895. szám.)

A házasságkötés kellő ünnepélyességgel és jelentőségéhez illő komolysággal történjék, az anyakönyvvezető tehát a tisztességtelen öltözetben megjelent házasságokat elutasítani tartozik. A házassági akadály alól felmentés az igazságügyi minisztertől még az esetben is kérelmezendő, ha október hó 1-jét előzőleg az egyházi hatóság a felmentést már megadta. A 24-ik életévébe már belépett házasságkötési engedélyt előmutatni nem tartozik. („Magyar közigazgatás” 441. sz.)

A házasságkötés céljából kiállított anyakönyvi kivonatok, bizonyítványok, és családi értesítők bélyegmentesek ezen bélyegmentesség vonatkozik a felekezeti anyakönyvvezetők (lelkészek) által kiállított anyakönyvi kivonatokra is. (M. k. 43. sz.)

Iparügyek. A szállodákban, vendéglőkben, kocsimáknál cselédkönyvvel alkalmazott szakácsnők, mosogatónők és egyéb konyhai dolgokkal foglalkozó leányok betegséggel járó pénztárba való belépésre nem kötelezhetők, valamint nem a kávéleányok, csapások, evőeszköz tisztítók, szobalányok, kik mind a cselédtörvény intézkedései alá tartoznak és cselédkönyvvel látandók el (Keresk. miniszter 83831—94. sz.)

Oly biztosítási ügynökök, kik a kötött ügyletek után csak bizonyos közvetítési százalékot élveznek, betegséggel járó pénztárba nem kötelezhetők. (K. m. 12607—894.)

Az egyedárusági cikkek (tehát dohány és dohánygyártmányok) elárúsítására jogosított üzletekben, az ezen árusításra nevez megengedett időn belül gyufa, szivarkapapír, pija, pipaszár s közönségszár és papír-szipkák árusítása vasárnapon munkaszünet alatt is meg van engedve. (K. m. 1437—92. sz. Iparügyek 21. sz.)

Tanonezoknak is igényük van a táppénzre (K. m. 25724—95. sz.)

Mesterséges borok készítése és forgalomba hozatala miatt indított eljárásnál a gyanúsak talált borokat tartalmazó hordók nem pecsételendők le, hanem a tulajdonos szabad rendelkezésére hagyandók s az illető csak arra figyelemmel tartandó, hogy az esetleg elárúsított bormennyiségért szavatolni tartozik. (B. m. 82667—95. sz.)

A szesznek vendégekkel együtt való elfogyasztása a házi fogyasztás fogalmát nem lépi túl, tehát a nagyban vásárolt szesz lakadalmak, keresztelők alkalmával italmérséi adótól mentesen elfogyasztható (Pénzügyi min. 50583—95. szám.)

A dohánybevéltő hivataloknál működő napszámok s egyéb alkalmazottak, minthogy a dohánybevéltés a mezőgazdasággal egybe függő foglalkozást képez, betegséggel járó pénztárba be nem jelentendők.

Bíróság előtti ügyeinkről.

Nagyvárad, nov. 9.

A szóbeliség jelenlegi alakban a bírákra éppen olyan káros mint a felekre.

A nagy tudomány alakok, kik az egyetemi tanszékeken magyaráztatják az igazságszolgáltatás alapelemeit, igen természetesen, javításokon törik fejüket és ezen javítások legtöbbször szemben állanak az élettel.

A tapasztalat sokszor mosolyog az elmélet erőlködésén.

A jelenlegi szóbeliséggel mi is így járunk.

Nem volna-e célszerű, hogyha dr. Plosz Sándor államtitkár ur beállana csak egy hónapra bírónak, hogy az elmélet mellett a gyakorlatba is beleplántálja magát!

A jelenlegi szóbeliséggel szerencsésen oda jutottunk, ahol azelőtt voltunk: a tárgyalási határidők gyorsan tüzetnek ugyan ki az első bíróság által, hanem annál távolabb.

Az igazságszolgáltatás nem lett ugyan olcsóbb, hanem oly annyira méregdrága, hogy elmegy a kedve perelni az embernek.

A tanúkihallgatás csak úgy huzza az ügyet, mint azelőtt, hanem ha hozzá vesszük még az eshetőséges bíró-változást, ez aztán alaposan tönkora veri az elméletet, mivel az ügyet újra kell tárgyalni.

Hát hogyha még felebbezésbe jut az ügy!

Míg egyrészt lassu menetben kapjuk meg a szóbeli tárgyalásra való idézést, annál jobban segít a bajon az idő nagy távolsága, mely a kitűzés és tárgyalás közé kerül.

A lélekfárasztó tárgyalások azután igénybe vesszük nap mint nap a bírákat. Ismerni kell az ügyet alapjában, ha véletlenül más bíró kerül a felebbezési tanácsba, elürről kell kezdeni a tárgyalást.

A csűr újra! — elve egyszerűen és számos ízben sikerül.

Ez alatt a rendes perek hevernek.

Hogyne hevernének, mikor a felebbezési tanács a legszorgalmasabb munkaerőket felszívja, megerőtleníti, kifárasztja.

Egy év alatt alaposan meggyőződtek az alperesek arról, hogy az új ügymenet rájuk határozottan előnyös, minél fogva a felebbezések hatalmas arányokban nőnek, szaporodnak.

A bíró-változások mig egyrészt a költségeket szaporítják, másrészt az ügymenetre annyira hátrányosak, hogy lassankint ohajtani kell vissza azt az időt, amikor a nádorok bejárták az országot és minden felebbezés kizárásával itéltek e'evenek és holtak felett.

Jöjjen el dr. Plosz Sándor államtitkár ur itélni és bizony meg fogjuk köszönni neki, jobban mint a törvényeit.

Nagyobb felvilágosítás végett előadhatom azt is, hogy tudok olyan igénypert, mely két és fél év alatt az első tárgyalásnál van a kir. járásbíró előtt, mivel hét bíró változott azóta és mindig újra kellett tárgyalni.

Van másik olyan, melyben a felebbezési tanács a negyedik határidőt tüzi ki, mivel a bírák változtak.

Az ebből származható temérdek költség az igazságszolgáltatás lelkiismeretét nyomja.

Dus László.

Előfizetési felhívás.

„HETFOI ÉRTESETŐ” czim alatt egy heti lapot alapítottam, melynek mutatószámok már megjelentek.

A mutatószámokból kitűnik, hogy politikával nem foglalkozunk, ellenben mint társadalmi közöny teljes odaadással kívánjuk szolgálni Nagyvárad és Biharmegye érdekeit mindenkor, ha a közvélemény hamisítatlan megnyilatkozására lesz szükség.

A „HETFOI ÉRTESETŐ” 14 oldalnyi terjedelemben jelent meg és aktuális érdekes cikkein kívül, a vasárnapi eseményeket — még a legújabb politikai híreket is — regisztrálta és fogja közölni a jövőben is.

A vidéken egyetlen lap sem indult meg olyan pártfogás mellett, mint a „HETFOI ÉRTESETŐ”; kitűnő nevű munkatársak egész serege támogatja a „HETFOI ÉRTESETŐ”-t és igazolja a pártfogást ezenkívül a többiek között az is, hogy eddig több mint 30 állandó hirdetés érkezett a kiadóhivatalba közlés végett.

A kiadóhivatali tándókkal Laszky Ármán jónévű könyvnyomdáját bízom meg és így joggal hihetem, hogy előfizetőim igényei pontosan ki lesznek elégítve.

Remélem, hogy a „HETFOI ÉRTESETŐ” részint azért, mert irányánál fogva is hézagpótló, részint azért, mert vele egyidőben semmiféle hírlap sem jelenik meg és végre azért is, mert rendkívül olcsó, az olvasó közönség részéről szintén oly pártfogásban fog részesülni, mint aminővel a hirdető közönség körében találkozott.

A „HETFOI ÉRTESETŐ” minden hétfőn 5000 példányban jelenik meg.

Midőn még jóleső önérettel hivatkozhatom arra, hogy a fővárosi és nagyvárosi sajtó a legmelegebben emlékezett meg a „HETFOI ÉRTESETŐ” mutatószámáról, lapomat az olvasó közönség jóindulatába és pártfogásába ajánlva, vázok

Nagyvárad, 1895. november hó.

Sarkadi Ignác,

felelős szerkesztő és laptulajdonos.

Előfizetési feltételek:

Széküldéssel helyben vagy vidékre postán:

Egy óra frt 40 kr. | Felévre 2 frt — kr.
Negyedévre 1 frt — kr. | Egész évre 4 frt — kr.

A „Bazár“-étteremben
minden csütörtök és vasárnap
czigányzene.

Kitűnő ételek és valódi hegyi borok; pontos kiszolgálás.

A mult heti esküdtszéki tárgyalás.

— Társadalmi szempontból. —

A legutóbbi időkben sokan emlegették nálunk a sajtót. Dicsérték hatalmát, erejét, fontosságát és csak mellékesen említették, hogy amily hasznos általában, olyan káros lehet akkor a sajtó, ha hivatását és magas céljait szem elől tévesztve, személyes és még ennél is alsóbbrendű érdekek által engedi magát vezetetni.

És épen a napokban itél az esküdtszék egy olyan hírlapíró fölött, aki a lapjában ugyancsak nem a legbarátságosabb kifejezésekkel illetett egy köztisztviselőt.

A hírlapíró fölmentették; az ügyész kemény vádbeszéde — úgy látszik — hatást nélkül maradt.

A világról sem akarok ezúttal az esküdtszéki intézmény hátrányairól cikkezni; a fölmentett hírlapírót épen úgy nem ismerem, mint a hogy meg vagyok győződve arról is, hogy az esküdtek legjobb belátásuk szerint és pártatlanul hozták meg fölmentő verdiktjukat.

De nem hagyhatom említés nélkül ez alka-

lomból azt, hogy nem épen célravezető dolog megtorlatlanul hagyni a nyilvánosan, a sajtó útján tett sértéseket; nincs helyén, hogy bárki kezébe vehesse a tollat, a szabad szellem e hatalmas fegyverét és ott szurhasson, sebezhesse vele, ahol akar, anélkül, hogy ezért felelősségre vonhatnák, vagy meg is torolhatnák.

Társadalmi szempontból ezen kérdésnek nagy fontossága van.

Igenis, legyen szabad tere a szellem nyilvánulásainak; mondhasa, írja ki-ki, amit esze sugall s lelke óhajt, de ha túllépi a határokat, melyeket a társadalmi jellem föllállít s megfelelkezik magáról és a közönségről, melyet szolgál, sújtsa őt a törvény szigora, melynek csak egy irányelve lehet: csak igazat írj; csak tisztességes hangon írj!

— Mióta a szabad sajtó korát éljük, számos esetben kellett a visszafeléket megtorolni. Szomorú jel ez arra nézve, hogy a sajtó, dacára nagy horderejének és rohamos emelkedésének, még mindig nem volt képes kiválasztani kebeléből azokat az elemeket, amelyek nem oda valók s amelyek inkább ártalmára mint hasznára válnak.

A hírlapírók a minap is értekezletet tartottak és igen okos, üdvös dolgokat beszéltek és határoztak. Ki kellene terjeszteni figyelmüket arra is, hogy a sajtó tisztasága szeplőtlenül megőriztessék, mert ez az első feltétel arra, hogy olyan nyugodtan és olyan fölnyúlva vezethesse és tájékoztathassa a közönséget, amely hozzá méltó.

Kerülni kell a szennyet, mert a ki sarat dob, maga is sáros lesz.

Azt hiszem, aki akar, ebből eleget érthet. Sapienti sat. **A.**

Kitűnő orpheum

a „CSARNOK“ kávéházban.

Minden este változatos műsor.

Hídeg ételek, kitűnő italok, pontos kiszolgálás.

Simon, a modern ifju.

— Apa büszkesége —

Kedves atyám!

Visznek, visznek, de hogy hova visznek, magam sem tudom és pedig ha kedves atyám fiát elhagyja még két napig és pedig ma 4 ike van, ezen levelem 5/XI délután megkapja és ha 6-án délután velem valamiképen nem intézkedik... tehát most tehet velem, amit akar. Akár kocsiba foghat és hajthat mint egy ökröt, nekem már mindegy. Jó vagyok én már igavonónak is.

Ha éppen kedves apám kocsiba fogni akar, hát felhasználhat digos lónak. Fogom én éhen és szomjan huzni a kordét; hiszen már annyira beleszoktam az éhségbe, hogy ha abrakot nem is ad egy hétig, oda sem nézek neki. Tehát gondolja meg a dolgot és csináljon velem valamit, hiszen már úgy el vagyok keseredve, hogy a minap mérgemben, de éhen úgy lumpoltam 2 nap és két éjjelen; adósságot csináltam eleget.

Ott vagyok már megint, ahol voltam, hát én magam is szeretném tudni, hogy mit teszek. Dehogyan is tudnám. Más ember már háromszor is belebolondult volna, én csak talán most fogok a legvégsőre vetemedni és pedig hamisításokat teszek; ez most a fantáziám. Száz forinttal mentsem meg a hamis váltó-csinálástól.

Nagyvárad.

Csókolja
Simon.

Ilyen tartalmu levelet irt a napokban egy Nagyváradon tartózkodó fiatalember az édes apjának, aki kétségbeesve fordult a rendőrséghez, hogy elzúllott gyermekét kényszerutlevéllel szállíttassa haza.

Elég lenne e levél annak illusztrálására, hogy a mai kor gyermeke minő hangon beszél és ír az édes szülővel szemben.

De ezen szomorú jelenségből még más is kiviláglik, nevezetesen az, hogy a fiugyermekek nevelése körül — tisztelet a kivételeknek — óriási mulasztásokat követünk el.

Ezuttal csak röviden foglalkozunk ezzel a kérdéssel a kapóra jött alkalomból és sajnosan konstatáljuk, hogy általában az a felfogás uralkodik a

szülők körében, hogy a fiu-gyermekeket nem kell „anyám-asszony“ módra nevelni.

Igy történik meg azután az, hogy a zsenge korban levő gyermekek hosszú pórázra bocsátva, idejekorán belemerülnek az élvezetek örvényébe, vagy olyan utakra tévednek, melyekről a tisztességhez visszatérni nem lehet többé.

Beteg testben beteg lélekkel, az önérték és munkakedv teljes hiányában, kedély nélkül barágnak ezek a szerencsétlenek a társadalom utvesztőin, és mikor az önfentartás ösztöne abból a könnyelműség szotte mámorból egy kis időre felrázza őket, Simon módjára fenyegetőznek a szülőkkel szemben:

— Emeljetek ki a fertőből, mert különben teljesen alámeritem magamat!

És a szegény szülők késő ránkódással ilyenkor akarják a nevelés szigorát alkalmazni; ilyenkor, midőn a csemete már nem hajlítható.

Az eredmény ezer és ezer esetben egyforma: teljes elzúllás, vagy öngyilkosság.

Szegény Simon, talán nem annyira a te hibád, hogy váltó-hamisító jelöltnek csaptál fel; talán te is áldozata vagy annak a helytelen felfogásnak, hogy a fiu-gyermekeket nem szabad „anyám-asszonyos“ nevelni. —i.

A heti krónikából.

— Részletek. —

A tudomány és felvilágosodás ünnepe imponáns módon folyt le kincses Kolozsvár városában. Tiszta Kálmán hatalmas beszédében méltatta az egyetem theologiai fakultásának a fontosságát, s a díszes közönség teljesen egyetértett a szónokkal, midőn köszönetét fejezte ki azoknak, a kik ez intézetet létesítették.

A felség Luegernek polgármesterré való választását nem erősítette meg. Az új választást valószínűleg szerdán tartják meg.

A nagyváradai esküdtszék a múlt héten ismét összeült, hogy verdiktet hozzon Vledényi Schanckebank Károly, az „Alföld“ felelős szerkesztője ellen, a kit Roboz József, volt aradi siketnéma intézeti igazgató képviselőjében dr. Buljovszky József kir. ügyész vádolt be. Az esküdtek az inkriminált cikkben egyhangulag becsületsértést találtak s még sem mondták ki a vádlottat vétkesnek. A határozat ellen a kir. ügyész semmisségi panaszt jelentett be.

Sajnálatra méltó társadalmi jelenség, hogy a felekezeti gyűlölség már a budapesti egyetem hallgatói köze is befészkelte magát. A magyar ifjak üdvözlő táviratot küldtek Luegernek, az antiszemita ismert vezérének.

A millénium egyik legerdekesebb emlékeül fog szolgálni az a gránit-oszlop, a melyet a nemzeti közgyelet Pusztaszeren óhajt felállítani. De a dolognak az a bibéje, hogy Farkas Sándor régiségbuvár ásatásai a csongrádmezei Pusztaszer ellen bizonyítanak. Farkas Sándor állítása szerint a Tisza partján, a mindsenti caucesal szemben volt az igazi Pusztaszer, ahol honfoglaló őseink országgyűlést tartottak. A további ásatások fogják bebizonyítani, hogy helyese-e a Farkas állítása.

Szemnecz Emilnek, a „Magyar Állam“ felelős szerkesztőjének a Felsége megkegyelmezett. A csodadoktor: Németh Sándor ügye, a kit a szőlőhegyen levő lakásán sereggestül kerestek fel a hiszékeny emberek, pénteken és szombaton erősen foglalkoztatta a városi járásbírósgot s a tárgyalásra igen sok patiens-tanu volt beidézve. Természetes, hogy a hallgatóság leginkább orvosokból állott, a kik élénk érdeklődéssel kísérték a csodadoktor ügyének lebonyolítását. A tanuk nagy része kedvezőleg vallott Németh mellett. Az íteletet csak hétfőn hirdeti ki Farkas Gerő járásbíró.

A sikkasztóknak állandó rovatot lehetne nyitni. Ritkán mulik el hét, hogy a kapzsi emberek botlásáról ne kellene referálni. A múlt hét szombatján egy Königstein Dávid nevezetű bécsi magánhivatalnokot kísérték át az ügyészséghez. Egy előkelő cég kárára sikkasztott vagy másfélezer forintot.

Ide jött Nagyváradra és Sarkadi József, Ká-

polnay Gyula rendőrbiztosok a kapitány hivatalhoz érkezett sürgöny alapján letartóztatták.

A sikkasztott pénzből 629 forint volt nála, a többbit elköltötte ékszerekre és ruhákra, el is mulatott egy pár százast.

A sikkasztást úgy követte el, hogy a postára küldött levélbe pénz helyett papirszeleteket csomagolt.

Női zenekar a Hungáriában.

Szerdától kezdve

a bécsi női zenekar

belépti-díj nélkül mindennap

zeneestélyt ad

a Hungáriában.

VASUTI KÖZLEKEDÉS.

Gyorsvonatok.

Indulnak:		Érkeznek:	
Nagyvárad—Budapest.		Budapest—Nagyvárad.	
Velejeze indul	2 14 8 33	Nagyvárad érke	2 12 7 08
Nagyvárad ind	2 26 8 43		
Nagyvárad—Kolozsvár.		Kolozsvár—Nagyvárad.	
Nagyvárad ind.	2 20 7 15	Nagyvárad érke.	2 19 8 38
		Velejeze érke.	2 14 8 33

Egyéb vonatok.

Indulnak:			
Nagyvárad—Budapest.			
Velejeze indul	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Nagyvárad ind	10 37 11 10	—	—
	11 04 11 32	2 22	
Nagyvárad—Szeged.			
Nagyvárad indul	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
	4 25 7 30	10 20	
Nagyvárad—Kolozsvár.			
Nagyvárad indul	Személyvonat	V. v.	
Velejeze indul	2 06 3 58	12 05	
	2 30 4 05	12 14	
Nagyvárad—Arad.		N.-Várad—Köt—Gyoma.	
Nagyvárad ind.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
	4 25	6 55	1 40
Nagyvárad—Érmihályfalva.		Nagyvárad—Belényes—Vasköh.	
Nagyvárad ind.	V. v. V. v.	V. v. Th. v.	
	6 45 4 35	4 25 1 48	
		Velejeze indul	4 38 2 01
Érkeznek:			
Budapest—Nagyvárad.			
Nagyvárad érkezik	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Velejeze	1 48 7 15 3 42		
	2 12 — 4 04		
Szeged—Nagyvárad.			
Nagyvárad érke.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
	9 32 8 30	5 30	
Kolozsvár—Nagyvárad.			
Nagyvárad érke.	Személyvonat	V. v.	
	10 37 11 10	7 51	
	10 44 11 17	8 00	
Arad—Nagyvárad.		Gyoma—Köt—N.-Várad.	
Nagyvárad érke.	Sz. v.	V. v. V. v.	
	9 31	10 05 8 00	
Érmihályfalva—Nagyvárad.		Vasköh—Belényes—Nagyvárad.	
Nagyvárad érke.	Vegyes v.	V. v. Th. v.	
	8 10 9 14	Velejeze érke.	10 53 8 58
		Nagyvárad érke.	11 05 9 09

A vastagabb számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 50 p.-ig terjedő éjjeli időt jelzik.

Az unalom

elűzésére legkellemebb és olcsó szórakoztató olvasmányt nagy választékban kaphat minden nem és korbelti egyén

LASZKY ÁRMEN

Modern

Antiquariumában

NAGYVÁRAD,

Kossuth-utca 19/20. szám.

Szerkesztői üzenetek.

Jóbarát Helyben. Olvastuk és őszintén megvallva, olyan gyerekes az a rossz akarat, hogy nem érdemes vele foglalkozni.

K. F. Helyben. Nemcsak az „Egyetértés“, de több hirlap nyilatkozott előnyösen lapunkról. Mi azt tartjuk hogy reklám nélkül is lehet boldogulni. Az olvasó közönség ítélete ma már nem a láрма után formálódik. Szándékosan nem reprodukáltuk a dicsérő sorokat.

B. Géza joghallgató urnak Budapest. Kedves levelét megválasztottuk; a lapot expedáltuk.

M. Ignác orvostanhallgató urnak Budapest. Köszönjük az üdvözlőlevelet; a „Hétfői Értesítő“ megküldtük.

Előfizetőinknek. Intézkedtünk, hogy jövőben panaszuk ne legyen. Kérjük tudatni, ha hasonló esetek merülnének fel.

Utmutató a hirdetésekhez.

Olvasó közönségünk iránti figyelemből betűrendben adjuk azon kitűnő és szolid czégek névsorát, akiknek hirdetéséből bő értesülést lehet szerezni a legolcsóbb bevásárlási forrásokról, vagy azon helyiségekről, ahol a legnagyobb kényelem mellett bő szórakozást talál a nagy közönség.

A hirdetések mind számozva vannak és így elég csupán ezen utmutatót áttekinteni, hogy kiké gyorsan rátaláljon arra a forrásra, amely bevásárlási szándékát érdekli.

Ausländer S. (férfi szabó) 21. sz.

Czeplédy Sándor („Zöldfa“ vendéglő, szálloda)

6. szám.

Erődi Herman (czukrász) 9. sz.

Farkas József (műkertész) 18. sz.

Flegmann Armin (női confectió) 20. sz.
Freyberger Albert (női divat) 23. sz.
Friedländer Herman (divatáru üzlet) 35. sz.
Fülöp Katicza (vendéglős) 31. sz.
Grósz Henrik (női confectió) 7. sz.
Hönigsberg N. F. (fűszerkeresk.) 2. sz.
Jiraszek és Krausz (mész és tüzifa) 17. sz.
Ifj. Kohn Sámuel (női divat) 8. sz.
Kunz József és társa (női divat) 1. sz.
Leitner Lázár (divatruház) 14. sz.
Légszeszgyár 30. sz.
Leitner Márton (női divat) 15. sz.
Mittheiler Ede (férfi szabó) 4. sz.
Moskovits A. és fiai (lisztraktár) 28. sz.
Mertz Nándor (csemege-üzlet) 36. sz.
Neumann M. (Lévai-palota) kész férfi ruhák 1. sz.
Nemes Mihály (női confectió) 3. sz.
Neumann M. Sándor (kész férfi ruhák) 10. sz.
Nádor L. és társa (cipő, kalapüzlet) 27. sz.
Stern Herman („Korona“ kávéház) 29. sz.
Silbermann Márton (divat és rőfös-üzlet) 26. sz.
Szanditz Adolf (női divat) 19. sz.
Sziládky és társa (férfiszabó) 11. sz.
Schönberger Herman (csemege-üzlet) 13. sz.
Stern Ignác (kész férfi ruhák) 16. sz.
Stern Herman (kávé) 29. sz.
Silbermann Ignác (apró hirdetések) 24. sz.
Ungár Jenő (könyvkereskedés) 5. sz.
Wallerstein Ferencz (butorkereskedő) 22. sz.
Weinstock Fülöp (ékszerész és órá) 25. sz.
Weisz Ignác fia (aranyműves) 37. sz.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác.**

Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

Naponta friss

Csemege-szőlő
 finom faj
alma és körte
 legedesebb tiroli
marómi

és mindennemű déli gyümölcsök.
 Egy kosár 5 kiló csemege szőlő böhöva bórmentve küldve 2 frt 40 kr.

BOROKAT,
 a következő legolcsóbb árban árusítom:
 1895. évi új-bor literje 30 kr.
 Kitűnő asztali ó-bor 24 kr.

100 liter 21 frt.

Magyardi ó-bor 32 kr.
 Magyaradi ó-bor l. 40 kr.
 Asztali veres bor 32 kr.

Mindennemű üvegelt csemege asszu, és pezsgő-borok, a legolcsóbb árban.
 Kiváló tisztelettel
Mertz Nándor,
 Nagy-Váradon, Körözs-utca, Mertz-ház.
 Telefon-összeköttetés.

36

H I R D E T É S E K.

ANGOL és BÉCSI DIVAT.

Férfi- és gyermek-ruha raktár.

Neumann M. Sándor

Nagyvárad, Olaszi, Bémer-tér, Poynár-ház,
 a „Magyar Király“ kávéház mellett.

Bel- és külföldi szövetek nagy választékban.

Mérték utáni megrendelések pontosan és jutányosan
 eszközöztetnek helybeli saját műhelyemben.

Telefon-összeköttetés. 10

Női kézi munkák
 izléses kivitelben

s hozzávaló anyagok
 óriási választékban

kaphatók 26

FREYBERGER ALBERT-nél

Olaszi, Bazar-épület.

Üzlethelyiség-változtatás

következtében rendkívüli mélyen leszállított árakban kapható a már 50 év óta fennálló

Weisz Ignác és Fia
 czégnél Zöldfa-utczán mindenféle

arany és ezüst ékszerek és zsebórák.

Árjegyzék kivonat:

1 aranygyűrű 2 frttól kezdve.	1 arany lánc 8 frttól kezdve.
1 arany fülbevaló 1 frt 50 krtól kezdve.	1 arany óra 15 frttól kezdve.
1 ezüst óra 5 frttól kezdve.	

Gyémánt és brilliant gyűrűk, karcsattok, továbbá ezüst evőeszközök, gyertyatartók stb. stb.

rendkívüli mérsékelt árakban

37

„KORONA“-kávéház!

Minden kedden és szombaton este

czigányzene.

Minden szerdán este

katona-zene.

29

FRIEDLÄNDER HERMAN
 Nagyvárad, fő-utca, Casinó-épület
 ajánl legolcsóbban

gummi-czipőket,
esőernyőket,
 mindennemű téli keztyűket.

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban
a nagyvárad-velencei

műkertészeti- és rózsatelep.

Sürgöny-cím: Virág-eszernők:
Műkertészeti-telep Nagyvárad. Nagyvárad, Fő-utca (Bazár-épület.)
Telefon-összeköttetés.

Élő virágokból koszorúk.

Koszorúk: igen szép, tartós zöldök és szép virágokból díszítve 1-3 frtig.
Babékoszorúk: ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból díszítve 2-5-10 frtig.

Ficus és Magnolia koszorúk: a legnagyobb mintájuk a legértékesebb és legfinomabb virágok és pálma-lombokkal díszítve 10-25 frtig, a mi ezelőtt 35-40 frtba került.

Ugy a helybeli, mint a vidéki megrendelések teljesítésére kiváló gond fordítanak s a pontos elküldésért szavatosság vállalnak.

Azonkívül mintegy 50.000 drb szemes által nemesített magas törzsű rózsák van készletben, mintegy 600 fajban. Egy éves nemesítésű drbja 35 kr, 2 éves kiváló szép koronával, darabja 60 kr. 60.000 drb gyöker nemes (vurcel echt) egy éves darabja 15 kr, 2 éves kiváló nagy bokrok drbja 30 kr., melyekről részletes faj és árjegyzék bérmentve kívánatra azonnal megküldetik.

18

Női felöltők

és

szőrme-gallérok,

ugyszintén

leány-köpenyek

a legnagyobb választékban és legjutányosabban kaphatók:

GRÓSZ HENRIK

női felöltők áruházában

Nagyvárad, Zöldfa-utca 34. szám.

7

Üzlethelyiség-változtatás!

Van szerencsém a t. vevő közönség tudomására hozni, hogy eddig a Weinberger-féle házban fennállott

fűszer- és csemegeárú-kereskedésemet a Szent-László-tér

Zsiga-fundatio épületébe

(Magyar- és Kert-utca sarkán)

helyeztem át.

Az eddigi szives bizalmat megköszönve, a további pártfogást kérére, vagyok

Hönigsberg N. F.

Üzlethelyiség-változtatás!

UNGÁR JENŐ, előbb HÜGEL OTTÓ

ajánlja

könyv-, mű-, hangjegy-, papir- és írószerek raktárát, minden e szakmába vágó cikkek dús választékban pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett kaphatók.

Ujjonnan berendezett gyorsajtó-nyomdájában mindennemű nyomtatványok, u. m. meghívók, belépti-jegyek, tánczrendek, számlák, látogató-jegyek, árjegyzékek, étlapok, gyászjelentések stb. gyors és izlésteljes kiállítása a legolcsóbb áron felvállalnak. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Kizárólag

kész női

felöltők

legnagyobb áruháza

Nemes Mihálynál

Nagyvárad,

Lévay-palota, Köröspart-Corsó.

Szabott árak! !Tulélzés nem létezik!

3

AUSLÄNDER S.

elsőrendű férfi-szabó üzlet Nagyváradon.

21

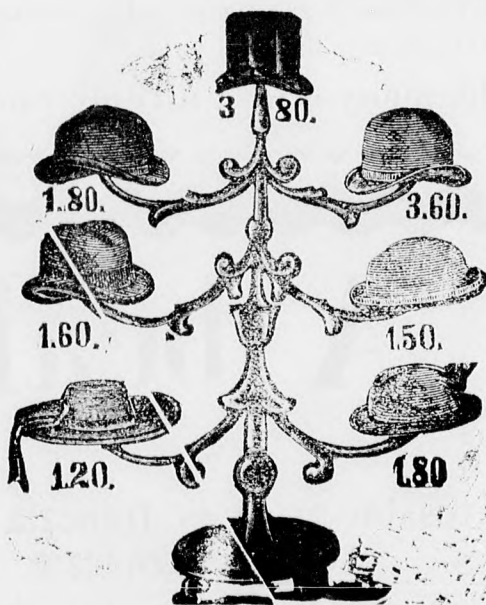
Legfinomabb kivitelű

öltönyök, paletot, körgalléros köpeny és téli kabátok mérték szerinti megrendelések mérsékelt áron.

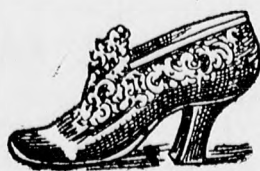
AUSLÄNDER S. Szent-László-téren „Fekete Sas” szálloda alatt.

Leitner Lázár

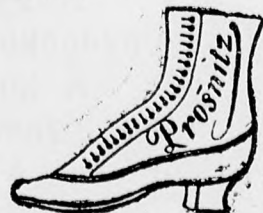
Nagyvárad, Zöldfa-utca
a „Zöldfa“-kávéházzal szemben.

Nagyvárad, Zöldfa-utca,
a „Zöldfa“-kávéházzal szemben.

Első

kalap-, cipő-, fehérnemű

és

FÉRFI-DIVAT ÁRUHÁZ

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca, a „Zöldfa“-kávéházzal szemben

14

WALLERSTEIN FERENCZ

BUTORKERESKEDŐ

Zöldfa-utca **NAGYVÁRADON** Zöldfa-utca.
A „Zöldfa” szállodával szemben.

Ajánlja a t. közönség szíves figyelmébe dús választéku, mindennemű és legjobb minőségű

kárpitos munkákból álló raktárát,
nemkülönben

fa- és vas-butorakat,

képek, tükörök,

függöny-rámák, hálószoba és ebédlő-berendezések a legegyszerűbbtől kezdve a legfinomabb stíluszerű szilárd kivitelben, valamint a legkülönfélébb juta, rips, gobelin, talma, ottomán, bourette, creton stb.

szőnyeg-szöveteket,

melyeket eredeti gyári áron enged a t. közönség rendelkezésére. Elvállal e szakmába vágó teljes

lakás-berendezéseket,

javításokat és butorok becsomagolását, úgy helyben mint vidéken.

Legjobb gyártmányu zongorák és pianinok

folyton raktáron vannak.

Tűzmentes vas-pénzszekrények
a legnagyobb választékban és jutányos árak mellett.

Raktáramból egészen elkülönített osztályban **használt butorok és egész berendezések** kölcsön kaphatók.

22

ERŐDI H. czukrászata

Nagyvárad, Fő-utca.

Elvállal és pontosan teljesít mindenféle szakmájába vágó megrendeléseket mérsékelt áron.

Vidéki küldeményeknél kitünő csomagolás.

8

SCHÖNBERGER HERMAN

csemege-üzlete

Zöldfa-utca (Farkas-ház.) **NAGYVÁRAD**, Zöldfa-utca (Farkas-ház.)

Mindennemű bel- és külföldi gyümölcsök nagyban és kicsinybeni eladása.
Mindennemű füstölt hús-árak, továbbá csemege-borok és likörök.

Mindennemű csemege-sajtok, túró és olmtúzi kvargli, déli gyümölcsök, tea, rum és czukorkák, kitünő ugorkák.

Naponta friss kenyér és vaj kapható!

13

Befőttek jutányos árban.

Befőttek jutányos árban.

**Kétségkívül legelőnyösebben
vásárolhatni**

szolid

és

izléses

uri-, fiu-, és gyermek-

R U H Á T

szabott árak mellett

NEUMANN M. czégnél

Nagyvárad, csakis Kishid-fő (Lévay-ház.)

RAKTÁRAK:

a monarchia minden nagyobb városában.

1

A beállott szezónra

megérkeztek:

a legdivatosabb angol és francia szövetek, selymek, továbbá különös szép választékban francia, szintartó barchetek és flanelek.

Nagy raktárt tartok függönyök, valódi brüsseli, Velvet, Tapestry Axminster stb. szőnyegekben és azok tartósságáért kezességet vállalok.

A legjobb hírnevű id. SIEGL KÁROLY Morva Schönbergi vászon és asztalnemű gyáranak bizományi raktárát birván, e kiváló minőségű gyártmányt eredeti árakban árusítom. — Valódi svájci himzések a legdiszesebb kivitelben, eredeti gyári árakban. Mindennemű szabó-kellékek a legjobb minőségben, rövidárak u. m. női, férfi és gyermek téli alsók, (Hanschild, D. M. C. és gumpoldskircheni) pamutok, horgoló ezernák, szallagok, díszek stb. dús választékban kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Ifj. KOHN SÁMUEL A PROFÉTÁHOZ Szt.-László-tér (Sas-épület.)

8

WEINSTOCK FÜLÖP

újírás, ékszer- és látszerész
Nagyvárad, Szt.-László-tér 47. sz.
(Diamandi-ház.)

Javit és elad
mindennemű órákat
jótállás mellett.

Nagy választék
arany, ezüst, nickl,
álló, inga, keretes, ébresztő,
párisi, bura, iroda és schwarzwaldi
ÓRÁKBAN.

Mindennemű
arany és ezüst ékszerek.
Valódi G. Rodenstok diaphragma
S Z E M Ü V E G E K.

A legfinomabb
perescop üvegek, látsővek
és
más optikai tárgyak
nagy váasztékban.

Üzletemben rendelkezésre áll a nagyérdemű közönségnek egy Rodenstok-féle
Refraktometer (szemvizsgáló-gép), melynek segítségével egy perc alatt meg-
tudható mily füveg szükségeltetik.

25

„ADRIA“ malom raktárai.

Van szerencsénk a t. érdeklődőknek b. tudomására hozni, hogy gőzhenger-
malmunk lisztjei, valamint

árpagyöngy és köleshántoló-malmunk örleményei

számára a Szt.-László-téren a „CSARNOK“ kávéház mellett fő-raktárt és
Fő-utcán, az Orsolya-szűszek zárdájával szemben fiók raktárt nyitottunk,
hol ezek napi árak mellett kaphatók.

Midőn a fenti körülményre a t. fogyasztó közönség figyelmét felhívjuk, egy-
szersmind kérjük alauti árjegyzésünket tudomásul venni.

Moskovits A. és fiai.

Uj számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8
12.50	12.50	11.50	12.—	11.50	11.—	10.50	10.—	9.50	9.—	8.—	5.80

Régi számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8	8½	9	
12.50	12.50	11.50	12.—	11.70	11.40	11.20	11.—	10.80	10.50	10.—	9.50	9.—	8.—	5.80

Korpaliszt I. rendű 7.—, II. rendű 6.—, Finon korpa 3.80, Durva korpa 3.60,
Arpakorpa 4.20.

➡ Szász kilonként ingyen zsákka! ➡

28

Ugyanott naponta kitünő minőségű élesztő kapható.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Ezen hirdetésekre felvilágosítás kapható

SILBERMANN IGNÁCZ

hirdetési közvetítő és elhelyező intézetében

24

Nagyvárad, Kapuczinus-utca 50. szám.

E rovatban közölt hirdetések után minden szóért 2 kr. Bélyegilleték külön fizetendő.

Bélyegilleték külön fizetendő.

Egy német ajku nevelőnő, helyben előkelő háznál alkalmazást keres. 1

2000 frt övadékkal rendelkező gazdatiszt megfelelő állomást keres. 9

Egy kitünő forgalomban vidéki vendéglő, mely áll 6 szoba, étterem, kávéházból, családi körülmények miatt eladó, évi hasznó 1500 forint. 18

Preperendiát végzett izraelita nevelőnő alkalmazást keres, közel Nagyváradhoz esakis vallásos házában. 2

Szakképzett kertész azonnal alkalmazást nyerhet. 10

Francia nevelőnő, ki kitünően zongorázik, 500 frt fizetésre megfelelő állomást keres. 19

Ügyes fűszerkereskedő segéd, ki a rövidúru szakmában jártassággal bír, november 1-től felvétetik 15 frt fizetés és teljes ellátás mellett. 3

Okleveles gépész évi állomást keres. 11

Nagy szálloda, mely 24 elegáns vendégszoba, kávéház, étterem, nagy táncsterem és melléképületekből áll, előnyös feltételek mellett bérbé adandó. 20

Szilágymegyében egy 40 kat. holdas birtok jó karban levő épületekkel 5000 frt eladó. 4

Csinos külsejű 25 éves intelligens nő, magános urhoz mint gazdasszony ajánlkozik. 13

Zöldfa-utczától a Bémer-térig elveszett egy ezüst karperecz, mely nem értékre nézve, de mint emlék becses. A megtaláló sziveskedjék azt e rovat vezetőjének átadni, hol illő jutalomban részesül. 21

40 éves intelligens nő gazdasszonyi állást keres. 5

Román nő előnyben részesül. Mint gazdasszony kerestetik egy földbirtokhoz oly nő, ki 1-2000 frttal rendelkezik. Házasság nines kizárva. 14

Bihar, Békés- vagy Hajdumegyében 1000-2000 holdas birtok bérlésre kerestetik. 22

Egy szolid, fiatal leány ajánlkozik czukrászdába mint elarusító. 6

Jó karban levő használt butorok megvételre kerestek. 15

G. H. urnőt figyelmeztetem, hogy a megkezdett útról visszatérjen, mert örvénybe sodortatik. Y. Z. 23

Megvételre kerestetik egy jó karban levő ház, mely 79/100-ot jövedelmez, vételár lehet 10.000-20.000 frt. 7

Egy 3-as Wertheimer-szekerény megvételre kerestetik. 16

Csinos pénztárosnők azonnal alkalmazást nyerhetnek. 8

Kezdő fűszerkereskedő segéd 8-10 frt havi fizetés mellett vidékre kerestetik. 17

Alapított 1802-ben.

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

Vászonraktár. Szőnyegraktár.

Cs. és kir. udvari szállítók,
szabadalmazott

nagykereskedők és fehérnemű-gyárosok

≡ Nagyvárad aru-telepe ≡

Szt. László-tér I.

ajánlják dúsan felszerelt raktárukat

női ruha-szövet
és

selyem árukban,

valamint tiszta minőségű

vásznak, asztalneműek,
szőnyegek és függönyökben.

Nagy választék

Kész

Nagy választék

menyasszonyi kelengyékben.

Szállodásoknak!

Vendéglősöknek!

Asztalneműeknél árendedmény.

➡ Árjegyzék ingyen. ➡

➡ Minták bérmentve. ➡

12

Sapkák, Karmantyuk és Pellerinek nagy raktára.

Sapkák, Karmantyuk és Pellerinek nagy raktára.

MITTHEILER EDE

férfi-szabó üzlete

Nagyvárad, Olaszi, fő-utca.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint egy nagyobb csoport **angol szövetek** jutányos vétele azon kellemes helyzetbe juttatott, hogy képes vagyok — míg ezek raktáromból el nem adatnak — mérték után a legjobb szabású és kitünően kiállított mindennemű

férfi-ruhát

a készen vett jó férfi ruhánál

sokkal olcsóbban előállítani.

Miért is tisztelettel kérem a n. é. közönséget, hogy ezen nem mindenkor kínálkozó rendkívüli kedvező alkalmat meg-
ragadva, engemet tömeges látogatásaikkal megszerencsésítenni méltóztassanak.

Midőn még a legszolidabb és legpontosabb kiszolgálatról mindenkit eleve biztosítok, ajánlom magam

teljes tisztelettel

Mittheiler Ede.

Férfi-öltönyre, valamint téli kabátra és felöltőre való
szövetek
méterenkint olcsóbban, mint bárhol.

4

Kész
női felöltők

és
ruhaszövetek

feltűnő
olcsó árban

Flegman Armin

divattermében

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca elején.

20

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Ujdonságok

az 1895-96. évi őszi és téli évadhoz

NÁDOR L. és TÁRSÁ-nál

Zöldfa-utca **Nagyvárad,** Zöldfa-utca

Dr. Munk-féle bazár-épület.

A legjobb gyártmányu

férfi-, női és leánycipők

(a legnagyobb választék és legolcsóbb árak.)

Valódi vadász vízmentes Halina-csizmák.

Camaschnik és valódi orosz Galloschnik

főraktára.

Valódi Jäger tanár-féle alsó ruhák és minden-
féle szövött árukban nagy raktár.

Férfi- és fiu-ingek, nyakkendők gallér és kézelők, valódi
angolbőr- és kötött keztyűk, harisnyák, esőernyők, botok
pérez és szivartárczák, francia illatszerek, valódi Emai
ing, kézelő-gombok és nyakkendőtűk stb.

A legújabb valódi angol, olasz és Pless
kalapok főraktára.

Gráci Loden-kalapok és sapkák is nagy
választékban kaphatók. 27

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Korszakunk

!legnagyobb csodája!

A polgári házasság életbelépése alkalmával, mint előre
is tudva volt, a házasságok igen nagy számban fognak
történni; előre gondoskodva tehát, **mennyasszonyi
kelengyéket** tömegesen szereztem be, amit is **potom
árban** bocsájtom a n. é. közönség rendelkezésére alant
felsorolt árjegyzék szerint.

LEITNER MÁRTON

divatáruházában

Nagyvárad, Zöldfa-utca, „Zöldfa“ szálloda kapuja mellett

Egy vég szepességi vászon ezelőtt	7.—	most	4.50
„ szepességi schiflon	7.50	„	5.—
„ szepességi kanavász	6.80	„	4.90
6 személyes damaszka garnitúra	5.80	„	3.55
Tiszta gyapju kelme 120 ctm. széles	—98	„	—50
„ 95 ctm. „	—64	„	—35
Női posztó (Damentuch)	1.30	„	—80
Jó minőségű szövetek dupla széles	—42	„	—25
Divatos Casmanosi barchetek	—48	„	—27
Jó mosó divat	—35	„	—21
Flanell barchet szintartó	—27	„	—16
18642 db „ 10/4 téli gyapjukendő dbja	6.25	„	2.80
986 „ 2 személyes paplan	4.75	„	2.50
64 „ matrác	7.80	„	4.—
1107 „ pokrócz	1.70	„	1.—

Maradékok minden csütörtökön 1/4 árban árusítatnak.

Szabókellék és ruhadiszek igen jutányos árban.

Női és férfi fehérneműek, téli alsó ing és nadrágok, ágy-
garnitúrák, függönyök, szőnyegek és még az ide fel nem
sorolt számtalan cikkek fél árban lesznek elárusítva.

15

UJDONSÁGOK

az 1895. őszi és téli idényre.

Bel- és külföldi női ruhaszövetek a legegysze-
rűbbtől a legfinomabb minőségig.

Most érkezett

női
confectió-
ujdonságok,

u. m. jaquetek, kabátok, köpenyek, capes stb.

A legizlésesebb női ruhák saját műtermemben
elsőrangú erők által készítettnek el.

SZANDITZ ADOLF

divatáruházában

Nagyvárad, Bémer-ter, Lévyay-palota.

Női ruhaszövet-minták kívánatra bér-
mentve.

19

Szőnyegek és függönyök nagy választékban.

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag,

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a **gáz-coaks**, mert a nehezebb és ez által drágább melle coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **métermázsánként 14 kr. fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1895. októberben.

Nagyvárad **légszeszgyár:**
Az igazgatóság.

1307

Telefon.

Királyerdői faipar és dobrest-vidaréti vasut-vállalat

JIRASZEK és KRAUSZ.

Nagyvárad **képviselő:**

Haris Mór, Staroveczky-utca 42. sz.

Tüzifa-telep:

Várad-Velence, pályaudvar.

Ajánl száraz kitűnő minőségű hasábos

cser, gyertyán és bükk tüzfát

nagyban és kicsinyben házhoz szállítva

a **legjutányosabb árak mellett.**

Megrendeléseket elfogad:

a fenti képviselőség Staroveczky utca 42., továbbá

Kádár és Kiss fűszerüzlete, Fő-utca,

Kádár és Kiss fűk-üzlete, Kishidfi, Bémer-tér

Kiss Dávid dohányüzletje, Fő-utca,

Tüzifa-telep, Várad-Velence, pályaudvar.

Vállalati igazgatóság, Dobrest.

17

Telefon.

Legolcsóbb kész férfi-ruha raktár!

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy 24 év óta fennálló **üzletemet ez év augusztus óta szembe**

a volt Glücksmann-féle üzlethelyiségbe helyeztem át,

és azt a mai kornak megfelelőleg úgy felszereltem, hogy bármely konkurrencziával szemben versenyezhetek.

Megrendeléseket 24 óra alatt a legolcsóbb árban teljesítek és kész áruimat saját műhelyemben a leghatározott árak mellett olcsóbban, mint bárhol, árusítom.

Becses pártfogásért esedezem továbbra is, maradok

teljes tisztelettel

Stern Ignácz, férfi-szabó.

16

Nagy raktár városi és utazó bundákban.

Gyapjuszövetek gyári árban

Gyapjuszövetek gyári árban

Külföldi nagy bevásárlásról megérkezve

bátorkodom a t. cz. vevőközönség becses figyelmét mellékelt árjegyzékemre annál is inkább felhívni, mert

sikerült őszi bevásárlásom

folytán oly

remek és divatos

ujdonságokkal

állok rendelkezésére, melyek úgy takarékos-sági, mint a divatnak kielégítő szempontból nagyon ajánlhatók, amiről esetleg bárki a legkisebb bevásárlásnál meggyőződhetik.

Kiváló tisztelettel

Silbermann Márton

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca,

a Zöldfa-szállodával szemben.

Vidéki megrendelések nagy elővigyázattal eszközöltnak.

Meg nem telelő árak készséggel visszafogadtatnak.

26

Árjegyzék:

Cheviot dupla széles méterje 30—45 kr.

Angol Cheviot 120 cm. széles, méterje 75—80 kr.

Angol Cheviot 135 cm. széles, méterje 90—1.10 kr.

Női posztók és casánok divatos színekben méterje 62 kr.—1.30 kr.

Legdivatosabb svájci selymek 90 krtól feljebb.

Kamgarn Beige és fekete kelmék remek választékban.

Legújabb Melita Velour du Nord és Lola barchettek 1000-féle remek színekben.

Goubelin, bourat és ripsz garnitúrák, függönyök remek választékban.

Legjobb gyártmányu

Chiffon és vászonneműek.

Dús választék

Plüsch bársony, selyem és zsinórdiszkekben.

Uri és női kész

fehértaneműek.

Nagy választék csecsemőnek való

készletekben.

Főtisztel adó Dr. SCHLAUCH LÖRINCZ bíróknak ur 6 Emíng-nezójának szállítója.

Sziládky és Társa

NAGYVÁRADON,

Bémer-tér, Poyvár-féle ház.

Férfi-ruhák.

Midőn gazdag választéku angol és francia kelmékkel berendezett raktáramat a t. közönség figyelmébe ajánljuk, bátrak vagyunk megemlíteni, hogy

a külföld legújabb

eredeti divatcikkei

nagy választékban nálunk kaphatók és — tekintettel a divat haladására —

a jó munka és izléses divat

keresztülvitelére a legkitűnőbb erővel rendelkezünk.

Szövetek mérték szerinti eladása gyári árakon.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk és mintákkal szolgálunk.

Jutányos, határozott árak.

11

A RENOVÁLT

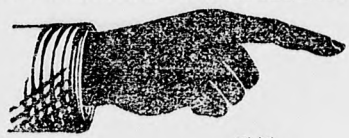
„ZÖLDFÁ”

a legnagyobb kényelem!!

Éttermek, kávéház berendezése a fő- és székvárosi hason üzletekkel versenyez.

A modern kivitelben átalakított termek, szobák, egészen ujonnan festve és butorozva.

A renovált

ZÖLDFÁ

Biharvármegyében

ma a legelegánsabbban és legczélszerűbben berendezett szálloda.

Mélyen tisztelt közönség!

Nem kíméltem költséget, hogy az elavult „ZÖLDFÁ” helyiségeit a mai modern igényeknek megfelelőleg berendezhessem.

Hogy ezen czélom sikerült, bizonyítják a helybeli lapokban megjelent kedvező tudósítások és a nagy közönség elismerő nyilatkozatai.

Kitünő boraim és konyhám ajánlani felesleges, a mélyen tisztelt közönség évek óta ismeri; e helyen csupán a további pártfogást kérem.

Megrendelések

társas reggelire, ebédekre, vacsorára vagy lakomára

étlap avagy megállapított árak szerint mindenkor elfogadtatnak s figyelmesen kiszolgáltatnak.

Kivánatra külön diszes éttermek rendelkezésre állanak.

Havi étkezés. Ebéd és vacsora egy hóra 24 frt.

Áll: délben 3 fogás (közte egy sült) és vacsora egy fogás étlapról választva.

Öt napon belüli napok leszámításban nem vételnek.

Fűthető folyosók. Telefon.

Zónajegyek válthatók.

Minden csütörtökön és vasárnap

Muzsika Miska és fia zenekara játszik.

Bővebb értesítés a körlevelekben!

Teljes tisztelettel

Czeplédy Sándor,

a „Zöldfa” bérője.